

Innholdsfortegnelse:	Side
I INNLEDNING	1
<i>Generell kommentarer</i>	
Regnskap	
Statistikk	
Resultater og måloppnåelse	
II ARKIVFAGLIGE OPPGAVER	6
<i>Arkivdanning og innsamling av privatarkiv og foto</i>	
<i>Bevaring og tilgjengeliggjøring</i>	
<i>Arkivformidling via nett og lesesal</i>	
<i>Saksbehandling, ekspedisjon og samarbeid</i>	
III MUSEUMSFAGLIGE OPPGAVER OG FORMIDLING	10
<i>Museumsfaglige oppgaver:</i>	
Innsamling og dokumentasjon	
Sikring og bevaring	
Rådgivning	
Utstillingsproduksjon	
<i>Formidling og publikumskontakt:</i>	
Informasjon og publikasjoner	
Formidling og publikumstjenester, bibliotek og lesesal	
Samarbeids- og fellesprosjekter for museene	
IV ORGANISASJON, LEDELSE OG UTVIKLING	18
Organisasjon og ledelse	
Organisasjon, rammevilkår, kompetanse- og oppgaveutvikling	
Konsolidering	
Prosjekt og oppdrag	
Planlegging, forskning og samarbeid	
Kontorledelse, administrative rutiner og IKT	
Personaladministrasjon, hms	
Budsjettarbeid og regnskapskontroll, evaluering	
Hushold og vedlikehold driftsbygninger og uteareal	
V ÅRSMELDINGER LOKALE AVDELINGER	30
Eydehavn Museet	
Risør Museum	
Elvarheim Museum	
Birkenes Bygdemuseum	
Lillesand By- og sjøfartsmuseum	

I INNLEDNING

Aust-Agder kulturhistoriske senter (AAks) er organisert i tre avdelinger/enheter; direktør og ledergruppa med forskningsleder, prosjekt og stab, avdeling for arkivfaglige tjenester (arkivavdelingen), avdeling for museumsfaglige tjenester og formidling (museums- og formidlingsavdelingen).

Det gjøres generelt oppmerksom på at mange rutinemessige drifts- og fagoppgaver ikke fremkommer i årsmeldingen i tilstrekkelig grad i forhold til oppgavens viktighet og ressurskrevende karakter. Fellesoppgavene og fellestjenesten, som ivaretas av stab, sørger for at de løpende oppgaver kan løses på en god måte og gjør institusjonen til en trivelig arbeidsplass.

Generelle kommentarer

2009 har vært et jevnt og godt arbeidsår. Året har imidlertid gitt en del utfordringer. Arbeidet med prosjektering av nybygg har fortsatt og forprosjektet ble ferdigstilt og godkjent i august 2009. Dette er fulgt opp med detaljeringsarbeidet. Det var imidlertid en stor skuffelse at prosjektet ikke ble prioritert og tilført midler på statsbudsjettet for 2010. Det påvirket forberedelsene til overflytting til midlertidige lokaler og skapte usikkerhet i valg av strategier for videreføring og utvikling av institusjonens videre arbeid.

Fem av institusjonens medarbeidere har i 2009 hatt fødselspermisjoner. Dette er bl.a. en ikke-kalkulert effekt av institusjonens satsing på å nye og yngre medarbeidere. Det har imidlertid også resultert i at viktig kompetanse midlertidig ikke har vært tilgjengelig for institusjonen. Dette er delvis kompensert for med vikariater.

Konsolideringsprosessen i forhold til de lokale museer er ført videre med driftsansvar for Elvarheim Museum, Birkenes Bygdemuseum og Lillesand By- og Sjøfartsmuseum. Erfaringene så langt med driftsansvar for de lokale museer er dels at det krever betydelig mer ressurser enn først antatt, dels at kommunikasjonen med de lokale museer er krevende. AAks har brukt mye tid på å finne fram til god rolleavklaring og rolleforståelse mellom institusjonen og samarbeidspartnere i lokalsamfunnene. Det er viktig å understreke at samarbeidet har gitt betydelige resultater og at AAks har trukket betydelige erfaringer for å kunne videreutvikle gode relasjoner til de lokale ressurspersoner.

Institusjonen har i 2009 gjennomført en rekke tiltak for å sikre et godt arbeidsmiljø. Bl.a. har det vært en omfattende gjennomgang av institusjonens HMS-system og det er gjennomført en egen HMS-dag. Det er videre gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse som viste at institusjonen jevn over har et godt arbeidsmiljø.

Behovet for institusjonens arkivfaglige tjenester og kompetanse er betydelig, ikke minst fra eierkommunene. Det er avlevert om lag 200 hyllemeter arkiv. Det betyr at institusjonens depotreserver er i ferd med å bli brukt opp. Institusjoner forvalter i dag ca. 4 200 hyllemeter kommunalt arkivmateriale. Det betyr økt behov for betjening av kommunene og betjening av velferdsrelaterte henvendelser. Arkivavdelingen legger ned et betydelig arbeide for å i møtekomme disse og andre henvendelsene så godt som mulig.

Institusjonens formidlingstilbud er omfattende og bredt. Formidlingen foregår ved hjelp av arrangementer, utstillinger, skoleprogram, publikasjoner, nettsted o.a. Søndagsarrangementene treffer et bredt sammensatt publikum. Det er gledelig å se at dette tilbudet trekker nye brukergrupper. Tilbudet til skolene strekker seg fra barnehager til videregående skoler. Det er også gledelig at institusjonens museumsfaglige kompetanse i økende grad brukes til rådgivning for eksterne institusjoner og virksomheter.

Nytt av året er tre nye undervisningsopplegg for skolesektoren. Skoleopplegget "Fra Agder til Amerika" er revidert og videreutviklet og lagt ut i august.

Institusjonens formidlingspolitikk, med særlig satsing på et bredt spekter av tilbud til barn og unge, gir gode resultater. Besøksstatistikken fanger imidlertid ikke opp alle de relasjoner institusjonen har ut mot publikum og forskjellige brukergrupper. Foruten de som aktivt oppsøker institusjonen på Langsæ for å bruke lesesalstjenestene, ta del i de pedagogiske opplegg, besøke utstillingene og delta i våre arrangementer, møter institusjonen publikum og brukerne på et bredt felt, så som ved den arkiv- og museumsfaglige rådgivning og opplæring, ved betjening av de deponerte arkiv, gjennom publiseringen av Aust-Agder-Arv o.a., nettstedet og andre relasjoner.

Nivået på sykefraværet er lavt. Institusjonens organisasjonsstruktur med justeringer har nå fungert i om lag tre år. I hovedsak kan en si at den fungerer etter sin hensikt.

Samlet kan 2009 karakteriseres som et noe stressende og hektisk arbeidsår preget av en viss usikkerhet knyttet til den videre framføringa av prosjekt nybygg. Samtidig ser en at det vedvarende arbeidet på ulike områder gir gode resultater og åpner for videre utvikling av institusjonen i en positiv retning.

Regnskap

Regnskapet for 2009 viser driftsinntekter på kr. 30 531 385 (budsjett 25 928 000) og driftsutgifter på kr. 24 252 019 (budsjettert kr. 24 462 000) Det gir et driftsresultat på kr. 6 279 365, som fratrukket finanstransaksjoner gir et mindreforbruk på kr. 891 224. Av kr. 891 224 utgjør kr. 190 476 samlet mindreforbruk ved de lokale museer. AAks sentralt (1001) står da igjen med et driftsresultat på kr. 700 748. Imidlertid bevilget KKD kr. 1 100 000 til restaurering av Enghavehuset i 2009, som er inntektsført på regnskapet i 2009. Disse midlene skal først benyttes i 2010 og er utgiftsført på post 1230 i korrigert budsjett 2010. AAks (1001) har da i 2009 et reelt merforbruk på kr. 399 252. Årsaken er dels økte pensjonsutgifter, dels rentetap pga. av forskuttering utgifter forprosjekt nybygg, samt opsjonskostnader midlertidige lokaler Stoa, som var forutsatt belastet byggeprosjektet.

Fortsatt er det slik at budsjettet tilføres midler fra avsetninger og tidligere års mindreforbruk, om en mindre enn i tidligere år. Det betyr at institusjonen ikke har tilstrekkelig dekning for aktivitetsnivået i de ordinære tilskudd fra stat, fylkeskommune, kommuner og ved ordinære egeninntekter. Det betyr at de økonomiske utsiktene er bekymringsfulle. Aktivitetsnivået og kostnadsnivået er fortsatt for høyt i forhold til finansieringsgrunnlaget. Institusjonen kan fortsatt bruke en del midler fra avsetninger til øremerkede tiltak, særlig til vedlikehold bygninger, men ikke på samme nivå som tidligere. Budsjettene for 2010 og framover vil dermed være relativt stramme, noe som i hovedsak kan gå utover institusjonens muligheter til å igangsette nye tiltak og prosjekter, med mindre økte midler kan hentes inn utenfra. Særlig bekymringsfullt er institusjonens finansielle muligheter til å kunne drive et forsvarlig vedlikeholdsprogram for de antikvariske bygningene. Bevilgning fra staten på kr. 1,1 mill. til restaurerings- og vedlikeholdstiltak Enghavehuset var viktig. Det er behov for tilsvarende tiltakspakker dersom institusjonens antikvariske bygninger skal komme opp på et forsvarlig vedlikeholdsnivå. Generelt er det en utfordring å øke institusjonens ordinære tilskuddposter, samt å innhente prosjektmidler til prioriterte tiltak. Det bør imidlertid også ses nærmere på muligheten for å redusere driftsutgiftene, samt sørge for at tilgjengelige midler brukes så effektivt som mulig.

Statistikk

Art	2009	2008	2007	2006
<i>Tilvekst:*)</i>				
Arkiv hyllemeter	200	990	270	230
Arkiv hm totalt	7 380	7 180	6 190	5 920
Gjenstander	160	186	131	146
Gjenstander totalt	42 897	42 737	42 551	42 420
Bøker	172	183	185	156
Bøker totalt	48 957	48 785	48 602	48 417
<i>Besøkstall:</i>				
Museet voksne	11 238	10 684	9 492	9 285
Museet barn	6 504	7 213	9 120	8 252
Lesesal	962	1 018	977	926
Besøk lokale museer	8 190	1 853		
<i>Totalt **)</i>	26 894	20 768	19 589	18 463

*) Lister over avleverte gjenstander og arkiv kan finnes på AAks sitt nettsted: www.aaks.no.

**) I 2008 Eydehavn Museet og Risør Museum, i 2009 i tillegg Elvarheim Museum, Birkenes Bygdemuseum og Lillesand By- og Sjøfartsmuseum.

Resultater og måloppnåelse

Hovedmål

Aust-Agder kulturhistoriske senters hovedmål er definert i selskapsavtalens § 5:

AAks har ansvaret for den samlede museums- og arkivfaglige kompetanse i Aust-Agder. AAks skal være eiernes faginstans i museums- og arkivfaglige spørsmål.

- AAks skal arbeide for at verdifulle gjenstander, arkiver og andre informasjonsbærere av historisk og administrativ verdi blir samlet inn, tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmennhetens bruk, forskning og for kulturelle og administrative formål.
- AAks skal aktivt formidle institusjonens og avtalepartenes samlinger slik at det fremmer innbyggernes velferd og demokratiske rettigheter.
- *De museumsfaglige oppgaver* skal utføres i tråd med International Council of Museums (ICOMs) etiske retningslinjer og i tråd med nasjonale føringer.
- *De arkivfaglige oppgaver* skal utføres i tråd med hevdvunne arkivfaglige prinsipper etter International Council on Archives (ICAs) yrkesetiske retningslinjer og i følge lovverk, forskrifter og bestemmelser.
  - Gjennom forskning og formidling arbeide for å levendegjøre Aust-Agders kultur og historie.
  - Bidra til å øke den museums- og arkivfaglige kompetansen innenfor det samlede kulturhistoriske og administrative oppgavefeltet i Aust-Agder.
  - Være eiernes faginstans i museums- og arkivfaglige spørsmål.
  - Gjennom avtaler utvikle faglig og administrativ kompetanse ved lokale museer og samlinger.

Prioriterte arbeidsoppgaver i 2009:

- Samarbeid om etablering av et nasjonalt kompetanseseter for e-arkiv.
- Oversikt, tydeliggjøring og supplering av kilder som dokumenterer mangfold, nye utfordringer og tradisjonelle verdier.
- Videreføre konsolideringsprosessen med utvikling av relasjoner til og samarbeid med de lokale museer.
- Ferdigstilling av forprosjekt nybygg Langsæ med anbudsinnbydelse.
- Etablering/videreføring av databaser, digitalisering av samlingene og tilrettelegging for www.
- Forskningsplan og utvikling av forskningsprosjekt knyttet til nybygg, samlingene og nye utfordringer.
- Kulturminneåret og kulturelt mangfold.

Beskrivelsen av måloppnåelsen nedenfor i henhold til de prioriterte arbeidsoppgaver i 2008 viser at institusjonen har hatt en rimelig god måloppnåelse.

Samarbeid om etablering av et nasjonalt kompetanseseter for e-arkiv.

AAks har vedtatt å inngå samarbeid om oppretting av et kommunalt digitalt ressurscenter (KDRS) med 5 andre interkommunale arkivorganisasjoner. Oppretting og utvikling av sentret ledes av et interimstyre der AAks er representert.

Oversikt, tydeliggjøring og supplering av kilder som dokumenterer mangfold, nye utfordringer og tradisjonelle verdier.

Dette tiltaket er ikke blitt gjennomført inneværende år.

Videreføre konsolideringsprosessen med utvikling av relasjoner til og samarbeid med de lokale museer.

AAks har i 2009 overtatt driftsansvaret for tre nye lokale museer. AAks har lagt ned et betydelige arbeide for bl.a. å skape en god basis for utvikling av de lokale museer. Vider har institusjonen brukt betydelige ressurser på å utvikle institusjonens formidlingsprodukter, i 2009 særlig markert med ny basisutstilling på Eydehavn Museet.

Ferdigstilling av forprosjekt nybygg Langsæ med anbudsinnbydelse.

Forprosjekt nybygg er gjennomført, rapport ble levert og godkjent i august 2009. Arbeidet er videreført med detaljprosjektering. Anbudsinnbydelse er imidlertid utsatt i påvent av tilsagn om statlig finansiering.

Etablering/videreføring av databaser, digitalisering av samlingene og tilrettelegging for www.

Arbeidet med kvalitetssikring av data i Primus har fortsatt. Sommeren 2009 ble Primus-databasen overflyttet til KulturITs servere på Maihaugen. Derfra overføres data til DigitaltMuseum, en felles database der norske museer og samlinger kan presentere sine databaseopplysninger. Publikum kan selv søke etter opplysninger og fellessøk i de deltagende museenes samlinger er mulig. De første data fra AAks ble lagt ut på nettet i desember 2009. Sjekking, registrering og nedpakking av gjenstander fortsetter. Digitalisering av foto følger plan for bevaring og digitalisering av foto. Skutebilder fra Arendals Fossekompani og Arendalsbilder er skannet. Åmli-bilder er under arbeid.

Forskningsplan og utvikling av forskningsprosjekt knyttet til nybygg, samlingene og nye utfordringer.

På grunn av sykefravær er dette arbeidet ikke ferdigstilt.

Kulturminneåret og kulturelt mangfold.

Aust-Agder kulturhistoriske senter har markert Kulturminneåret 2009 med en rekke arrangementer. Vi har også deltatt i nasjonale prosjekter som "Kulturminner på reise", "Digitalt fortalt" og "Rydd et kulturminne".

II ARKIVFAGLIGE OPPGAVER

Mål for de arkivfaglige oppgavene:

Arkivdanning og innsamling av privatarkiv og foto

Sikker og profesjonell arkivfaglig veiledning i arkivdanningsspørsmål som står i forhold til arkivfaglig og teknologisk utvikling.

Innsamlingspolitikken som står i forhold til fylkets næringsliv og aktiviteter (kulturell/sosial virksomhet).

Depotoppgaver, bevaring og tilgjengeliggjøring:

Arkiver oppbevart i AAKs skal være tilgjengelige. Det vil si at de må være ordnet og katalogisert. Deponerte/avleverte arkiv skal være tilgjengelig på lesesal og til en viss grad via "nett" i den grad dette er hensiktsmessig. Utvalgte foto i henhold til plan for fotobevaring og digitalisering skal være tilgjengelig på nett.

Tilbakeleån og saksbehandling skal være profesjonell og skal skje uten "ugrunnet opphold". Bevaringsforholdene skal være slik at arkivmateriale er tilgjengelig for all framtid.

Måloppnåelse.

Avdelingen har også i 2009 hatt permisjoner, utdanningspermisjon og fødselspermisjon, og som følge av det ansettelse av vikarer. Det tar alltid noe tid for nyansatte å sette seg inn i arkivarbeidets mangfoldige sider selv om vi har fått inn både ivrige og dyktige vikarer. Vakanser og permisjoner til tross har det også i 2009 skjedd mye på arkivfronten. Spesielt må nevnes digitaliserte undervisningsopplegg for skolesektoren, utvikling av de arkivfaglige nettsidene og utvikling av fagbladet Arkheion. Nytt av året er også etablering av brukermøte for lesesalgjester. Dette var et vellykket tiltak og vil bli fulgt opp i årene fremover. Det nasjonale samarbeidet om sikringsdepot og kompetansesenter for elektroniske arkiv har kommet et godt stykke lenger og forhåpentligvis vil senteret være etablert i Trondheim i løpet av 2010.

Arbeidet med forprosjekt nybygg har også krevd tid, men har vært både lærerikt og interessant. Det er inspirerende å arbeide med et prosjekt som vil gi oss helt nye muligheter, både hva gjelder arkivfag, formidling og bevaring.

Imidlertid er vi kommet i etterkant hva gjelder ordning av deponerte og avleverte arkiv, både privatarkiv og kommunale/fylkeskommunale arkiv. Forhåpentligvis vil dette rettes noe opp i 2010, da dette har høy prioritet på virksomhetsplanen for 2010.

Arkivdanning og innsamling av privatarkiv og foto

Arkivdanning

Arkivplanarbeid pågår i alle Setesdalskommunene og i Risør, Birkenes og Tvedestrand kommuner. Vi har deltatt på dagsseminar for Setesdalsregionen. Samtlige bruker arkivplan.no til dette arbeidet. Iveland kommune var ved årsskiftet på det meste ferdig med sin plan.

Tvedestrand og Birkenes kommuner startet sitt arbeid høsten 2009. I første halvår ble det holdt flere møter og workshops hvor AAks hadde den arkivfaglige veiledningen i sak/arkivprosjektet for Arendal, Froland, Grimstad og Aust-Agder fylkeskommune. For øvrig har vi deltatt på flere planleggings- og drøftingsmøter om tema arkiv i mange av kommunene i Aust-Agder. Det har vært holdt 4 kurs i Offentleglova. Arkivfaglig fylkesforum (2 dager) ble i år holdt på Lyngørporten, hvor hovedtema var godkjente arkivlokaler pr. 1.1.2012 og arkivlederrollen.

Sigrud Mykland Marvik, Monika K. Håland, Inge M. Bjørlin og Berit Stie har vært forelesere på årets kurs og samlinger. På arkivfaglig fylkesforum var også statsarkivar Kjell. J. Bråstad og direktør Kjell-Olav Masdalen forelesere, i tillegg Siw Haugnes fra Haugnes kompetanse.

Det er viktig å oppdatere nettstedet vårt med bl.a. arkivfaglig veiledning. Fagsidene er nå oppdatert og det er gjort mange forbedringer på nettstedet. Sigrud Mykland Marvik er avdelingens nettstedsansvarlige.

AAks bruker sjøl sak/arkivsystemet ePhorte. Vi har i likhet med kommunene Arendal, Grimstad, Froland og Aust-Agder fylkeskommune oppgradert til ny versjon. I den forbindelse har Marvik sammen med kontorleder og sekretær deltatt på innføringskurs, arkivkurs og systemansvarlig-kurs i dette programmet.

Privatarkiv og foto

I alt er 26 privatarkiv avlevert, dette utgjør ca 50 hyllemeter. Arkivene stammer i hovedsak fra lag og foreninger i Aust-Agder, men det største privatarkivet som kom inn i 2009 var arkiv fra Marta Margarita Marcussen på Askerøya. Arkivet stammer fra Jens Marcussen og Sønn.

Fra Hoff Fotohus har vi fått inn ca 100 000 fotografier som utgjør ca 100 hyllemeter. I denne avleveringen er fotoarkiv fra Hoff Foto (Tvedestrand) og Hoff Foto (Arendal), v /Bjørn Hoff's firma Fotohuset, Fotohuset Post (fotografene Post og Løvfold), og fotograf Gangestad.

Bevaring og tilgjengeliggjøring

Høsten 2009 tok vi i bruk siste versjon av ASTA (arkivstyringssystem for arkivdepot). Vi har tidligere brukt Ikt-agder som serverstasjon for Asta, men i forbindelse med overgang til den nye versjon er denne funksjonen nå flyttet over til kultur-it, som også har serverfunksjon i forhold til Primus (styringssystem for gjenstander)

Arbeidet med innsamlings- og bevaringsplan for arkiv ble startet i 2009. Det er laget en skisse for innhold i en slik plan. Arbeidet fortsetter i 2010.

Privat arkiv

Etter ønske fra Næs Jærnverksmuseum er det startet et ordningsarbeid på ”restmateriale” fra verksarkivet. Dette arbeidet ble utsatt på grunn av materialets dårlige forfatning. Vi har rådført oss med teknisk konservator på museums- og formidlingsavd. i denne saken både med tanke på bevaring av arkivmateriale og de rent helsemessige forbyggende tiltak for arkivarene som utfører ordningsarbeidet. Ordningsarbeidet er tenkt ferdigstilt i løpet av våren 2010

I alt er 5 deponerte arkiv (bl.a. arkiv fra Eydehavn museet) og 23 avleverte arkiv ordnet og katalogisert i 2009. Av litt større arkiver kan nevnes at Arendals Vassdrags Brugseierforening er ferdig ordnet, etikettert og katalogisert. Aust-Agder Museets arkiv fra oppstart i 1832 fram til 2003 er i sluttfasen.

Foto

Arbeidsgruppen for digitalisering og bevaring av arkiv har i samarbeid med ansatte på museums- og formidlingsavdelingen utarbeidet retningslinjer for registrering av foto i primus. Det er skannet stedsbilder fra Arendal og i noen grad Åmli. Det er også skannet kopi av Først-

albumet med tilleggsopplysninger til de enkelte bildene for bruk på lesesalen. For skutebildene som ble skannet og registrert 2008 pågår korrekturlesing. Bildene fra Fossekompaniet er skannet, registrert og korrekturlest og klargjort for utlegging på Primusweb. Det er også utført arbeid med rensing og ompakking av glassplater. Fortsatt gjenstår ca 20 000 av opprinnelig ca 48 000.

Vollene seniorsenter, som er et nyetablert boligsenter, bestilte 40 reproduksjoner for utsmykking i fellesrom/ganger i senteret. Tore Knuten og Janne Rebecca Read har vært ansvarlig for dette arbeidet, men har hatt hjelp fra Trond Nilsen med oppheng av bildene og fått råd og veiledning fra Per Harald Stabell hva gjelder utstillingsråd. AAks ser svært positivt på slike hevnendelser.

Kommunale arkiv

Det er avlevert ca 150 hyllemeter kommunalt arkivmateriale. Tvedestrand kommune har avlevert arkiv fra landbrukskontoret, Birkenes og Grimstad kommuner har levert personregistre fra barnevernsektoren og Lillesand kommune har avlevert materiale for perioden ca 1960-1990 fra ulike etater/enheter i kommunen. Restmateriale levert i 2008 fra Lillesand er under ordning. Restmateriale fra Evje og Honnes kommuner som er kommet tidligere er ordnet, etikettert og katalogisert.

Det har vært avholdt møte med Iveland kommune for gjennomgang av materiale som ønskes levert i 2010. Kjell Knudsen, Ole Jerry Aas og Tore Knutsen har hatt ansvaret for henting av arkivene på henholdsvis Askerøya, Lillesand kommune og Hoff Foto.

Elektroniske arkiv

Overgang til felles sak/arkiv-system i forbindelse med innbyggerportal for kommunene Arendal, Grimstad, Froland og Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner medfører periodisering av eksisterende systemer og datadeponering av uttrekk fra disse. Dette har ikke skjedd og må tas opp i 2010. Det er for øvrig ikke deponert datauttrekk fra noen kommuner i 2009, men det er avholdt møter om forberedelse og arbeid knyttet til datauttrekk. Det er produsert digitalt materiale eldre enn 5 år i henhold til forskriftene.

Bokbinderverkstedet

Vi har i 2009 hatt én bokbinder, da det ikke var mulig å få tilsatt håndbokbinder med fagbrev etter at C. Å. Gramm sluttet høsten 2008. Han har imidlertid vært behjelpelig som ”vikar” i Ismail Rafiehs ferie. Det betyr at vi har innbindingskø i bokbinderverkstedet. Kundene gjøres imidlertid oppmerksom på at det er ventetid ved bestilling av innbinding.

Arrangementer.

Arkivavdelingen v/Gaute Chr Molaug var prosjektansvarlig for søndagsarrangementene ”Sulten på Hamsun” og Arkivenes dag, som i år hadde hovedtema ”Skulpturer og minnesmerker - kun kulturminner av stein og metall?”. Se pkt. om søndagsarrangementer.

Saksbehandling, tilbakelån, ekspedisjon innsynssaker rettighetsdokumentasjon

Det er besvart i alt 222 arkivhenvelser/forespørslar. Av disse er 137 forespørslar knyttet til personsensitivt materiale eller såkalt rettighetsdokumentasjon. Disse forespørslene er forholdsvis tidkrevende både fordi informasjonen i forespørselen ofte er mangelfull, men også fordi det er forholdsvis mye arkivmateriale å undersøke.

Spørsmål om innsyn i klausulert materiale forholder seg til en rekke lover. AAks arkivavdelingen utarbeidet i 2005 interne retningslinjer til bruk og støtte i dette arbeidet. Det er behov for å revidere disse retningslinjene. Arbeid er startet i 2009.

Det er ekspedert 15 tilbakelån til kommunene. Agder Energi har hatt 16 arkivhenvendelser og tilbakelån i 2009.

Lesesal

Det har vært 962 besøkende på lesesalen i 2009. Dette er noe lavere enn i 2008. Vi har imidlertid en økt bruk av lesesalsmateriale av AAks egne ansatte, som ikke fremkommer av besøkstallet. Våren 2009 arrangerte vi brukermøte for lesesalsbrukerne. Vi fikk mange gode tilbakemeldinger fra brukerne og også tips og ideer om forbedringer. Tiltaket vil bli fulgt opp med nytt brukermøte i 2010.

I 2009 utarbeidet vi statistikk over materiale i bruk på lesesalen. Statistikken viser at det i hovedsak er personalia- og lokaliasamlingene på privatarkivsiden som er mest i bruk. Kommunestyreprotokoller og skoleprotokoller er mest i bruk hva gjelder kommunalt/fylkeskommunalt arkivmateriale. I tillegg har vi mange brukere av bokmateriale og fotosamlingene er fortsatt like populær for våre brukere.

Lesesalsgruppen har gjennomgått lesesalsreglementet og oppdatert dette. Det er innført hanskebruk på eldre og skjørt materiale som brukes på lesesalen. Lise Råna er leder av lesesalsgruppen.

Kjell Knudsen har hatt internkurs for lesesalsgruppa hva gjelder matrikellære og magasinplassering boksamlingen.

Arkivformidlingsprosjekter og arrangementer

Det har vært gjort et betydelig løft hva gjelder arkivrelaterte skoleopplegg.

Prosjekt *Dagligliv i Aust-Agder* er et undervisningsopplegg primært for ungdomsskoletrinnet, som består av en arkivmappe som inneholder arkivmateriale om fem ulike emner; idrett, utvandring/innvandring, krisetider, fattigdom og landbruk. Det er også et oppgavesett med spørsmål til kildene, temaoppgaver og diskusjonsopplegg. I mappen er også en CD-rom med alt materiale som trengs. Prosjektansvarlig har vært Sigrid Mykland Marvik.

Det er utarbeidet 3 ulike digitaliserte skoleopplegg som er tilpasset læreplanen og kompetansemål i den videregående skole. *Hoves historie* bygger på filmene som ble laget i 2008 i tilknytning til Hovefestivalen. I 2009 er det utarbeidet nettbasert undervisningsopplegg for flere fag i den videregående skole. Gjennom kilder og oppgaver lærer elevene om områdets egenart og historie. *Fra Agder til Amerika* er et opplegg som ble utarbeidet som et nettsted i 2008. Opplegget er i 2009 revidert og videreutviklet. Det er i hovedsak rettet mot historiefaget.

Etter en henvendelse fra Arendal vgs. har Kjell Knudsen og Gaute Molaug presentert hvordan en kan bruke arkivene til å finne informasjon om enkeltpersoner. På bakgrunn av dette ble utarbeidet et opplegg som heter: *Hvem var Even Hansen?* Dette er et kurs om å finne informasjon om personer det *ikke* er skrevet mange bøker om, Hvor finner vi sporene og hva forteller de oss. Formålet med kurset er å gi elevene kjennskap til ulike kilder som kan gi opplysninger om en enkeltperson, hvor kildene finnes og hva slags informasjon de kan gi. Kurset dekker kompetansemål i Historie Vg2 og Vg3 i studieforberedende utdanningsprogram. Studieoppleggene er å finne på AAks nettsted (aaks.no) og nå også på utdanning.no. Gaute Chr. Molaug er ansvarlig for undervisningsoppleggene. I tillegg til de overnevnte undervisningsoppleggene har vi også et tilbud om omvisning og orientering i bokbinderverkstedet.

Høsten 2009 sendte vi ut katalogen "Lær med arkivene" til samtlige skoler. Katalogen er utarbeid av Inge M. Bjørlin, Sigrid Mykland Marvik og Gaute Molaug, design Karin Wiwe. Undervisningsopplegget er utarbeidet som egne nettsteder under aaks.no.

Besøkstallet for "Hoves historie" viser 105 besøk, hvorav 36 unike. "Fra Agder til Amerika" viser 421 besøkende, hvorav 209 unike. "Reiser i gråtoner", som ble lagt ut i 2008, viser 811 besøk, hvorav 649 unike.

Nasjonale samarbeidsprosjekter m.v.

Arkheion

Sammen med Interkommunalt i Arkiv i Vest-Agder IKS, (IKAVA) har vi redaktøransvaret for bladet. Det er utgitt to nr i 2009. Det er foretatt noen redaksjonelle endringer og vi har fått etablert en webversjon av bladet. Det er Inge M. Bjørlin som er AAks sin redaktørrepresentant. Inge M. Bjørlin og Berit Stie har skrevet artikler til bladet.

Kommunearkivinstitusjonenes Digitale RessursSenter, KDRS

Arbeidet med å opprette et nasjonalt kompetansesenter for elektronisk arkivmateriale startet opp i 2007 i KAI-miljøet. Arbeid med å bevare og tilgjengeliggjøre dagens elektroniske materiale er krevende både hva gjelder utstyr og kompetanse. Utredninger, rapporter og tjenestemodell for en slikt senter forelå våren 2009. 5 interkommunale arkivinstitusjoner (Interkommunale arkiv i Møre og Romsdal, Kongsberg, Trøndelag, Finnmark og Aust-Agder) tilsluttet seg utredningen og bestemte å samarbeide videre for å få opprettet senteret. Arkivinstitusjonene i de nevnte fem fylkene danner nå et interimsstyre. Stiftelsesmøte for det nye senteret er planlagt til 19.5.2010. Vidar Hauge og Berit Stie har vært engasjert i dette arbeidet.

Arkivplan.no

Vi deltar fortsatt i dette arbeidet, men har i 2009 ikke hatt representant i styringsgruppen eller redaksjonsutvalget for denne programvaren.

Det har også vært holdt et samarbeidsmøte med Vest-Agder (IKAVA) hvor ulike samarbeidsprosjekter ble diskutert.

III MUSEUMSFAGLIGE OPPGAVER OG FORMIDLING

..

MUSEUMSFAGLIGE OPPGAVER.

Innsamling og dokumentasjon.

Målsettingene for 2009 var

- kvalitetssikring av data i gjenstandskatalogen i Primus
- løpende inntak og dokumentasjon av gjenstandsmateriale

1. Digital katalog - primus.

Kvalitetssikring av data i primus har fortsatt. Sommeren 2009 ble Primus-databasen til AAks overflyttet fra lokale servere i Arendal (Agder IKT) til KulturITs servere på Maihaugen, Lillehammer. KulturIT har ansvar for programutvikling, datalagring, backup, support av brukere, samt overføring av data til DigitalMuseet. Også lokalmuseene tilknyttet AAks kan bruke denne løsningen. Eydehavn Museets winRegimus database er tidligere konvertert til primus, og nå er også data fra Birkenes Bygdemuseum overført.

Digitalt Museum er en felles database der norske museer og samlinger kan presentere sine databaseopplysninger knyttet til samlinger av gjenstander og fotografier. Publikum kan selv søke etter opplysninger og fellessøk i de deltagende museenes samlinger er mulig. De første data fra AAKs ble lagt ut på nettet i desember, og målet er at en stadig større del av samlingene kan presenteres på denne måten. Det gjøres en kvalitetssikring av hvert enkelt "skjema" før det enkelte objekt blir lagt ut.

2. Samlingsforvaltningsplan for gjenstander.

Det har vært jobbet med planen regelmessig gjennom store deler av året. Planarbeidet ble ledet av fagkonsulent Ingvild Velure og planen var ferdig til korrektur og endelig utforming innen Velure gikk ut i fødselspermisjon i november. Utforming og lay-out ble gjort i november/desember og planen ble levert til trykking ved utgangen av året.

Samlingsforvaltningsplanen for gjenstander vil bli lagt fram for styret i det første møtet i 2010.

3. Inntak av gjenstandsmateriale.

Den svært begrensede magasinkapasiteten gjør at det i 2009, som i de foregående årene, er tatt inn et begrenset antall gjenstander (160). Av større inntak kan nevnes utstyr og verktøy fra et urmakerverksted. Dette er et håndverk som er i ferd med dø ut, men som har en sterk kulturhistorisk betydning. Jfr. for øvrig vedlagte liste over inntak i 2009.

4. Henvendelser om gjenstandsmateriale.

Vi behandler en rekke henvendelser om gjenstandsmaterialet. Henvendelsene kommer både fra institusjoner og enkeltpersoner. AAKs har blant annet lånt ut Weierholts sølvkrus og en kopi av en springlist til en utstilling om 1700-tallets treskjærere på Fosseholm i Vestfossen i Buskerud.

5. Eydehavn Museet: gjennomgang av registreringer, nyregistreringer

Dette arbeidet fortsetter og avsluttes i 2010.

6. Risør Museum: oppstart registrering

Grunnlagsarbeidet må gjøres av Risør Museum. Arbeidet fortsetter i 2010.

7. Nettverk for samtidsdokumentasjon

AAKs har ikke deltatt på noen møter og har besluttet å avvike vårt engasjement i dette nettverket. Vi ønsker heller å gå inn i en aktiv rolle i sjøfartsnettverket når det er på plass.

Sikring og bevaring.

1. Flytting av gjenstander. Egne samlinger.

Arbeidet med magasinrevisjon er startet med nedpakking, gjennomgang og flytting av porselen og glass. Arbeidet fortsetter, men på grunn av plassproblemer avventer vi endelig signal om nybygg og flytting før de store tiltakene settes i gang. Forberedelser er igangsatt i forbindelse med utarbeidelse av plan i forhold til dekontamineringsprosjekt ved flytting av samlingene.

Ellers er det gjennomført en tilbakeføring av gjenstander til Universitetets Kulturhistoriske Museer, mottak av gjenstander fra langtidslån på Maihaugen, tilstandsvurdering vedrørende utlån av Lois Moe malerier til Bomuldsfabriken og forarbeid i forbindelse med tilbakeføring av gjenstander fra Sheepvart Museum i Amsterdam.

2. Klimamålinger

Løpende. Noen av lokalmuseene vil få egne rapporter i 2010.

3. Klokkebua, restaurering av tak.

I forbindelse med utlysning av ekstraordinære sysselsettingsmidler fra Kulturdepartementet ble det søkt om midler til Klokkebua, Angelstad og Enghavehuset. Vi fikk tildelt midler til Enghavehuset. Forberedelsene til det arbeidet som skal utføres ble gjort høsten 2009. Tiltakene igangsettes og slutføres i 2010.

4. Angelstad

Se foregående punkt.

5. Merdøgaard

Diverse vedlikehold utført. Jfr. stab.

6. Klimatiltak i bokmagasin

Tiltak satt i verk. Klimaet overvåkes kontinuerlig og er ”tilfredsstillende”.

7. Langsæ gård

Jfr. punkt 5.

8. Nettverk for magasin og bevaring

Dette nettverket fortsetter vi å være med i. Det har i 2009, i forbindelse med planlegging av nybygget, vært flere befaringer til UKMs nye magasiner på Økern i Oslo.

Rådgivning.

1. Rådgivning

Rådgivning utføres etter behov og evt. ved forespørsler. I 2009 har våre nye avdelinger fått oppmerksomhet. På Elvarheim Museum har det vært befarings- og rådgivningsoppdrag i forbindelse med innsektskontaminering av samlingene. Klimamålinger pågår ved flere av avdelingene.

2. Kurs ”Gjenstanden fra A til Å”.

Det er avholdt to-dagers kurs om samlingsforvaltning med de nye avdelingene som særskilt målgruppe.

3. Renhold i kulturhistoriske miljøer

Det er holdt kurs for fylkeskommunens reinholdere.

4. Kurs i registrering.

Utsatt.

5. Kulturhistorisk materiale ved Strømsbu vgs.

Strømsbu vgs. flytter i 2012 til nytt bygg i Myra, og skolens lokaliteter på tidligere Arendal sjømannskole og Arendal yrkesskole blir forlatt. I den forbindelse har AAks i 2008 og 2009 gått gjennom skolelokalene på Fløyheia og Strømsbu for å sikre at kulturhistorisk interessant materiale blir tatt vare på. Spesiell oppmerksomhet er viet Axel Revolds maleri i den gamle vestibylen til sjømannsskolen. Noen mindre gjenstander og bilder er hentet på Fløyheia og plassert i AAks gjenstandsmagasin.

Utstillinger/utstillingsproduksjon.

På grunn av usikkerheten knyttet til en eventuell nedpakking og flytting har vi i 2009 ikke prioritert arbeid med nye, permanente utstillinger på Langsæ. Hovedsatsingen på utstillingsfeltet i 2009 har vært produksjon av ny, permanent utstilling på Eydehavn Museet.

1. Leonard Rickhard – maleri og tegning.

Vandreutstilling fra Sørlandets Kunstmuseum, vist på AAKs i januar og februar.

2. ”Lappete, lusete, fillete, ren”.

Vandreutstilling fra Kvinnemuseet på Kongsvinger, vist på AAKs i mars og april.

3. Barbu i bilder.

Egenprodusert utstilling som var åpen fra 10. mai til 22. september. Utstillingen presenterte en rekke store fotografier på papir fra strandstedet Barbu, fra tiden før og etter jernbanestasjonen ble anlagt for 100 år siden. Mange av fotografiene var tatt av fotograf J. Henrichsen, som selv hadde fotoatelier i Barbu. I tillegg ble en rekke gamle og nye fotografeier presentert på lerret, der en tydelig kunne se endringene i kulturlandskapet. Utstillingen ble også laget som en nettutstilling på www.aaks.no. Utstillingen fikk en enkel design men der det store (4x2m) fotografiet på ”fondveggen” var svært vellykket og et godt eksempel på hvordan gamle bilder/glassplater kan brukes på en spennende måte.

4. S.K.O.

Egenprodusert utstilling som var åpen i perioden 11. oktober til 3. januar 2010.

Utstillingen var hovedsakelig monterbasert, med eksempler fra samlingene. Ulike typer sko fra ulike perioder ble vist, med to par brokadesko fra 1700-tallet som fargerike høydepunkt. I forbindelse med utstillingen ble det produsert en liten ”teaser” eller introfilm, der opptakene ble gjort på Arena Amfi i Arendal. Publikum ble informert om hva som ble filmet og til hva det skulle brukes. Dette førte til svært god mediedekning, med både regional og nasjonal tv-dekning.

5. Ny basisutstilling på Eydehavn Museet.

Dette arbeidet startet allerede høsten 2008. Utstillingen er egenprodusert og prosjektgruppen ble ledet av Hilde Austarheim. Utstillingen åpnet søndag 21. juni.

6. Tradisjon og design/Villvin kunsthåndverkmarked/Risør Museum.

Første del av vår egenproduserte vandreutstilling Tradisjon og Design var klar til sommersesongen på Risør Museum. Villvin kunsthåndverk feiret 30 års jubileum i 2009 og vår produksjon og utstillingen i Risør var et samarbeid i forbindelse med jubileet. Vår del av utstillingen besto av en monter og to bannere. Det ene banneret viser en tidslinje med viktige hendelser i kunsthåndverk-/brukskunsthistorien. Det andre banneret presenterer Villvin. Monteren viser kunsthåndverk fra regionen.

7. Nettutstillinger.

Utstillingen Barbu i bilder ble laget som en nettutstilling. Det ble også laget en mindre tesar/nettutstilling i forbindelse med Hamsun-jubileet.

8. Monterutstillinger.

Skolehistoriske glimt.

”Avtrykk av Hamsun i verden” (se omtalen av søndagsarrangementet 30. august).

FORMIDLING OG PUBLIKUMSKONTAKT.

Informasjon og publikasjoner.

1. Nytt fra arkiv og museum.

Nytt fra arkiv og museum kom ut med to utgaver i 2009. Informasjonsbladet distribueres vidt, både i eget fylke og ellers til institusjoner og samarbeidspartnere over hele landet.

2. Nye postkort.

Dette tiltaket har vi foreløpig lagt på is, både av kapasitetsmessige og andre hensyn.

3. Nettstedsredaksjonen.

Redaksjonen har bestått av en person fra hver fagavdeling og fra stab, av visuell formgiver og blir ledet av bibliotekar Kyrre Thorsnes, som har 50% av sin stilling øremerket nettstedet. I bibliotekarens permisjon høsten 2009 ble redaktøroppgavene fordelt på representantene fra fagavdelingene. Hvert medlem av redaksjonen har ansvar for å produsere/legge ut stoff fra sine avdelinger. Redaksjonen har satt i gang arbeidet med å vurdere nytt nettsted som bedre kan ivareta de behovene AAKs har i dag.

Vi har for 2009 fått ett nytt program for å kunne analysere treff på hjemmesiden vår på en best mulig og realistisk måte.

Statistikkrapport generert av Google Analytics viser at nettstedet er besøkt 26 189 ganger av 7800 unike brukere i 2009. Tallene inkluderer de konsoliderte museenes nettsider, men tar ikke med sider produsert utenfor publiseringsløsningen.

Skuteregisteret ble relansert med forbedret utseende og brukervennlighet i 2009. Fra lanseringen i slutten av april 2009 og ut året er det registrert 3007 besøk av 2286 unike besøkende. Eydehavnportalen er besøkt 5749 ganger av 4757 unike brukere.

Det er grunn til å tro at tallene for 2009 avspeiler et mer realistisk bilde av besøkstrafikken enn tallene fra 2008. Dette skyldes at vi i januar 2009 tok i bruk et adekvat statistikkverktøy, noe vi manglet tidligere. Tallene fra 2009 lar seg derfor vanskelig sammenligne med tallene for 2008, men vil være sammenlignbare med fremtidige års besøkstall.

Andre trykksaker.:

Program for søndagsarrangementer 2009.

Høstmuseet 2009.

Invitasjon til brukermøte, lesesalen.

Infoheftet "Velkommen til AAKs", som presenterer de faste utstillingene.

Presentasjon av nybygget.

Invitasjon til Agder seminaret 2009.

Samlingsforvaltningsplan for gjenstander.

Formidling og publikumstjenester, bibliotek.

1. Søndagsarrangement 2009.

Det ble avholdt i alt 13 søndagsarrangementer og det synes som om disse arrangementene nå er godt innarbeidet - og de er godt besøkt. Søndagsarrangementene i 2009 hadde følgende temaer:

18. januar. Årets første søndagsarrangement startet med åpningen av vandreutstillingen "Leonard Rickhard – maleri og tegning" fra Sørlandets Kunstmuseum. Det var omvisning i utstillingen ved konservator Karl Olav Segrov Mortensen fra SKMU. Det var stor interesse for omvisningen. I tillegg hadde vi tilbud om barneverksted med tegning og maling på kjøkkenet på Langsæ.

1. mars. Søndagsarrangement med åpning av vandreutstillingen "Lappete, lusete, fillete, ren" fra Kvinnemuseet på Kongsvinger. Utstillingen ble supplert med egne og andre innlånte gjenstander. Utstillingen har Kvinnemuseet laget i samarbeid med etnolog og forskningsleder ved SIFO, Ingun Grimstad Klepp. Klepp holdt foredraget "Derfor vasker kvinner klær" denne søndagen.

29. mars. Denne søndagen hadde vi vårt tradisjonelle påskearrangement. Det var eggmaling og eggjakt i utstillingene.

26. april. "Historiske fakta og kvalifisert løgn" – om å skrive historiske romaner.

Forfatter Kurt Aust holdt foredrag om skjønnlitterære forfatters bruk av historiske kilder. Kurt Aust har skrevet en rekke romaner og krimbøker som finner sted på 1600- og 1700-tallet og han beskriver blant annet et besøk i Arendal i 1704. Vi hadde også denne gangen barneverksted, denne gangen fikk barna lage sin egen skrivebok, samt skrive med penn og blekk.

10. mai. Barbu i bilder.

Åpning av utstillingen "Barbu i bilder". Karl Ragnar Gjertsen holdt foredrag om Barbu kommunes korte historie fra 1878 til 1902, og dette er også historien om hvordan bykommunen Arendal og forstadskommunen Arendal ble slått sammen i 1902. Etter foredraget var det omvisning i utstillingen.

7. juni. "Hurra for deg som fyller ditt år".

Arendal Internasjonale Barnekulturuke feiret 20 års jubileum med stort bursdagsselskap på Langsæ. Det var tradisjonelle barneleker på tunet, kake og brus, forestillinger i auditoriet, Klovn Knut, vietnamesisk dansegruppe og utdeling av barnekulturukas hederspris. Vi hadde mange hundre besøkende denne dagen.

30. august. "Sulten på Hamsun?"

AAks markerte Hamsunåret 2009 med foredrag og utstilling. Utstillingen "Avtrykk etter Hamsun i verden" besto av arkivmateriale, bilder og bøker fra samlingene. På menyen sto også to foredrag som tok utgangspunkt i Hamsuns tilknytning til Sørlandet. Oddbjørn Johannesen snakket om Hamsun og den sørlandske småbyen, mens Ola Veigaard snakket om prosessen og kontroversen rundt Hamsunbysten i Grimstad.

27. september. Soppdag.

Soppdag i samarbeid med Aust-Agder sopp- og nyttevekstforening. Det ble laget en fantastisk soppstilling som viste et stort mangfold. Selv om det var sent i sesongen var lærelysten stor og mange fant veien til Langsæ denne dagen. Interessen for den store soppstillingen øker for hvert år.

11. oktober. Åpning av utstillingen S.K.O.

Egenproduserte utstilling som fikk stor mediedekning i forkant. Utstillingen viste blant annet pene sko, arbeidsstøvler, silkesko til snørte kinesiske føtter og 1700-tallets fargerike brokadesko. På åpningsdagen kunne vi by på foredraget "Glimt fra skoenes historie – sett i draktperspektiv" v/ førstelektor ved HiO, Kirsten Røvik Håberg. Skomaker Henning Langendorf fra Grimstad demonstrerte hvordan man lager sko, både nye og gamle teknikker. Det var omvisning i utstillingen og ulike aktiviteter for barna.

25. oktober. Fredensborg i et internasjonalt perspektiv.

Arrangementet var et samarbeid med Arendal kommunes Internasjonale dager. Fokus var på historien om Fredensborg og Leif Svalesen holdt et inspirerende foredrag.

1. november. "Natt på museet".

Har du noen gang lurt på hvordan det ville være å tusle rundt på museet etter mørkets frembrudd? Kvelden 1. november inviterte vi barn fra 8 år, sammen med en voksen, til kveldsbesøk. De besøkende ble møtt av vår strenge resepsjonist og nattevakten som ikke er helt fornøyd med den jobben han egentlig har. Ikke var han så veldig modig i mørket heller. Og mørkt var det! Både hus og gjenstander, og ikke minst mennesker, virker annerledes i mørket. Alle omvisningene /forestillingene ble fylt opp og vi måtte dessverre avvise noen. Arrangementet appellerte til både barn og voksne og ble en annerledes museumsopplevelse - som vi kunne gjennomføre fordi vi også hadde anledning til å leie inn to skuespillere. Etter hver omvisning ble det servert tradisjonell kveldsmat og kakao til alle besøkende.

15. november. Arkivenes dag.

Med tittelen: ”Skulpturer og minnesmerker – kun kulturminner av stein og metall?”, satte AAs fokus på hva arkivene kan fortelle om historien bak skulpturer og minnesmerker. Hva skulpturen skal forestille forteller kanskje gjenstanden selv, men hvem som har plassert den der, hvorfor, og hvordan det hele gikk til, er spørsmål arkivene kanskje kan gi noen svar på. Øyvind Rosenvinge holdt foredrag om bysten av Joseph Stockinger, og viste hvordan arkivmateriale hadde gitt ham nye opplysninger og videre spor, mens Arne Olav Kleveland fortalte om arbeidet med statuen av Jørgen Løvland på Evje, et arbeid han selv deltok i. Denne dagen ble det også avduket en ny veggutstilling der historien til noen utvalgte minnesmerker ble presentert ved hjelp av arkivmateriale.

29. november. Julearrangement.

Julearrangement. Årets arrangement ble innholdsrikt og mangfoldig. Vi hadde vårt tradisjonelle juleverksted, engle- og nisseutstilling, miniforedrag om juletradisjoner i andre land. I samarbeid med Museums- og Arkivlaget var det hyggelig kafe på kjøkkenet på Langsæ og en fyldig presentasjon av Aust-Agder-Arv i foredragssalen.

2. program for søndagsarrangementene 2010.

Arbeid og forberedelser var ferdig i desember og gikk i trykken før nyttår.

3. Tilbud til skolene

Det ble ikke sendt ut en egen skolekatalog for skoleåret 2009/2010. Bakgrunnen for dette var muligheten for nedpakking av gjenstander og demontering av utstillinger som et resultat av forberedelsene til flytting til midlertidige lokaler. Vi valgte i stedet en løsning der det ble produsert postkort med påminninger om utstillinger og tilbud – og med henvisning til hjemmesiden, der alle undervisningstilbudene er detaljert beskrevet. Det ble utgitt en egen katalog med arkivpedagogiske undervisningsopplegg.

4. Omvisningstjenesten

Museumspedagogene har opplevd en mindre etterspørsel, kanskje særlig fra skolene, i 2009. Om dette er tilfeldig eller skyldes at skolekatalogen uteble for skoleåret 2010, skal være usagt. Men en evaluering i ettertid kan tilsa at det var et feilgrep å ikke sende ut den vanlige, komplette skolekatalogen.

5. Biblioteket

Det er lånt inn 36 bøker og bestilt 21 artikkelkopier til personalet. Det er videre registrert en tilvekst i 2009 på 59 nye bøker. Dette tallet er lavere enn normalt, og henger sammen med at bibliotekaren vår var i pappapermisjon høsten 2009. Ved årsskiftet var det derfor et etterslep på registrering av bøker som vil bli registrert som en del av tilveksten i 2010. Vi antar at det reelle tallet for tilveksten for 2009 er ca. 180 bøker. Vi mottok som gaver eller abonnement 50 tidsskrift og/eller årbøker i 2009. Boksamlingen er nå på totalt 48 859 bind.

6. Tidsskriftdatabase.

På grunn av permisjon ble dette tiltaket ikke gjennomført i 2009.

7. Skoleopplegg arkiv.

Jfr. arkivformidlingsprosjekter og arrangementer. Jfr. også prosjektet Digitalt Fortalt.

8. Den kulturelle skolesekken (DKS).

AAks har i 2009 også hatt rollen som fagkonsulent for kulturarv i DKS.

Skolesekktilbud som er gjennomført av AAks i 2009 har vært omvisninger i Leonard Rickhard-utstillingen og gjennomføringen av Digitalt Fotoverksted som begge har vært et samarbeid med Sørlandets Kunstmuseum. I tillegg har vi vært samarbeidspartner i Gabriel Scott-opplegget.

9. Tradisjon og design.

Dette undervisningsopplegget skal videreutvikles og tilpasses nye læreplaner m.m. Første fase av dette arbeidet var klart på våren og ble vist på Risør museum sommeren 2009. Andre fase startet høsten 2009 og skal være ferdig som tilbud til skolene i skoleåret 2010/2011.

10. Utvikle skoleopplegg om gjenbruk.

Dette opplegget er ikke gjennomført. Museumspedagog Ragnhild Svaland skulle hatt hovedansvaret for dette, men det falt bort da hun sluttet i stillingen første halvår 2009.

11. Kjæmpestaden.

AAks deltok med bod på Kanalplassen og plantefarging av garn over bål i to dager.

13. Kulturminneåret.

”Kulturminner på reise”, et nasjonalt prosjekt der Hisøy skole var med, ble lansert som en egen nasjonal nettutstilling i 2009.

”Gamle Oksøy”. Lørdag 16. mai hadde Arendal, med AAks som vertskap, besøk av M/S Gamle Oksøy, som tilhører Bredalsholmen i Vest-Agder. Anløpet i Arendal var et ledd i et tokt langs norskekysten fra Oslo til Hammerfest, i anledning Kulturminneåret 2009.

”Digitalt fortalt” har vært ABM-utviklings bidrag til Kulturminneåret 2009.

Arkivenes dag hadde også tema knyttet til Kulturminneåret.

AAks var samarbeidspartner med Moltemyr skole, 4.trinn, vedrørende prosjektet ”Rydd et kulturminne 2009.”

14. Canal Street/barnestreet.

Aaks deltok med barneverksted og lagde rytmeinstrumenter.

15. Forberedelser til sommersesongen.

Det ble avholdt internt kurs for sommerguidene og det ble planlagt gjennomføring av tre cruisebåt anløp.

Samarbeids- og fellesprosjekter for museene.

1. Søndagsmuseet.

Det ble i 2009 laget en brosjyre som fikk en ny form og lay-out. Brosjyren har informasjon om alle museene i Aust- og Vest-Agder. Brosjyren ble sendt ut til alle husstander i begge fylkene, samt distribuert via en rekke andre kanaler. Arrangementer og museer knyttet til

Vest-Agder museet og AAKs ble også presentert særskilt i brosjyren. Det var AAKs som sto for utformingen og trykk av brosjyren i 2009. Brosjyren finansieres av Vest-Agder-museet og AAKs.

2. Museumsstafetten.

Dett er også et samarbeid med Vest-Agder. I 2009 ble det bestemt å legge Museumsstafetten på is. Dette henger ikke minst sammen med de endringene i museumsstrukturen som har funnet sted de siste årene.

3. Den Kulturelle Skolesekken.

Aust-Agder bibliotek og kulturformidling er ansvarlig for DKS i Aust-Agder. AAKs har fagkonsulent for kulturarv i programkomiteen. Dette mener vi har stor betydning for den plassen museer og kulturvern har i Aust-Agder. Fagkonsulentjobben er en krevende oppgave som innebærer periodevis stor møtevirksomhet, planlegging og oppfølging. Arbeidet innebærer også kontakt mot alle arrangører innenfor museum/kulturarv, samt oppfølging av turneplaner.

4. Høstmuseet.

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom museene i begge Agder-fylkene. Mye av koordineringsvirksomheten skjer i regi av Vest-Agder-museet og AAKs. Det var arrangementer i begge fylkene og vårt søndagsarrangement "Natt på museet" var en del av høstmuseet i 2009.

5. Sørlandske lærerstevne.

AAKs samarbeider med Vest-Agder-museet om felles stand. I 2009 var AAKs representert med både museumspedagog og arkivpedagog.

IV ORGANISASJON, LEDELSE OG UTVIKLING

Organisasjon og ledelse

1. Representantskapet og representantskapsmøte

Representantskapets medlemmer er valgt av selskapets eierkommuner for perioden 2008-2012. Representantskapet til Aust-Agder kulturhistoriske senter har i 2009 bestått av:

<i>Kommune</i>	<i>Representant</i>	<i>Vararepresentant</i>
Aust-Agder fylkeskommune	Oddvar Skaiaa, leder	Laila Øygarden
Arendal kommune	Eldrup A. Hansen	Irene Henriksen Aune
Birkenes kommune	Inger B. Slågedal	Odd Vang
Bygland kommune	Ånund Faremo	Roald Rysstad
Bykle kommune	Astri Rysstad	Helene O. Fredly
Evje og Hornnes kommune	Nils Gjermund Østerhus	Bjørn A. Ropstad
Froland kommune	Lars G. Stiansen	Ivar Salvesen
Gjerstad kommune	Mona Hoel	Kåre Dalane
Grimstad kommune	Per-Egil Magnor Pedersen	Inger Sofie Jahr
Iveland kommune	Ole Magne Omdal	Lars A. Flatelid
Lillesand kommune	Finn Bergkirk	Helge Røed
Risør kommune	Knut Henning Thygesen	Jan Einar Henriksen
Tvedestrand kommune	Sveinung G. Lien	Håvard Røysland

Valle kommune	Sigbjørg I. Næss	Pål Dale
Vegårshei kommune	Lars Bakken	Ellen Bergan
Åmli kommune	Tellef Olstad	Geir Håland Moe

Representantskapets leder er Oddvar Skaiaa og nestleder er Sigbjørg I. Næss.

Representantskapsmøte ble avholdt 17. april. Representantskapet behandlet de vanlige årsmøtesakene (årsmelding, regnskap, strategiplan, virksomhetsplan og budsjett).

2. Styret og styremøter

Styrets medlemmer og varamedlemmer, med unntak av personalets medlem og varamedlem og observatør og varamedlem, ble valgt av representantskapet i representantskapsmøtet 29. april 2008. Anne Marie Falck med varamedlem Arne Lemme er valgt etter forslag fra Aust-Agder Museums- og arkivlag. Terje Sandkjær og varamedlem Jan Ommundsen er valgt etter forslag fra Agder Historielag. Personalets medlem og varamedlem og observatør og varamedlem er valgt av personalet i personalmøte, suppleringsvalg ble foretatt 15. september 2009.

<i>Medlem</i>	<i>Varamedlem</i>
Signe Ann Jørgensen, leder	Jens Jacob Aasbø
Gjermund Bjørndahl Røysland, nestleder	Sigrid L. Narvesen
Bjørgulv Sv. Lund	Wenche R. Høgetveit
Margit Smeland	Martin Birkeland
Anne Marie Falck	Arne Lemme
Terje Sandkjær	Jan Ommundsen
Monika K. Håland til 15. sept. 2009.	Marianne Eldorhagen til 15. sept. 2009.
Tanja Rødskar Reed fra 15. sept. 2009.	Kristoffer Vadum til 15. sept. 2009.
Jens Høibø (observatør) til nov. 2009.	Tore Knutsen fra 15. sept. 2009.
Tore Knutsen fra nov. 2009.	Kari H. Kullerud fra 15. sept. 2009.

Det er avholdt sju styremøter. Styret har behandlet vanlige plan- og rapport saker, dessuten planer om medie- og PR-strategi, samlingsforvaltning, saker knyttet til byggeprosjektet, Arne Vinje Gunnerud Skulptur, avtale om drift av Lillesand by- og sjøfartsmuseum, rapport konsolidering lokale museer og evaluering koordinatorstillingen, samt kommunalt digitalt ressurscenter o.a.

3. Leder møter

Ledergruppa har ansvar for budsjett- og planarbeidet, regnskap og regnskapskontroll, definering og prioritering av arbeidsoppgaver, samarbeid og koordinering mellom avdelingene, utvikling, oppfølging, kontroll og evaluering av institusjonens oppgaver og virksomhet.

Ledergruppa er sammensatt av direktør og lederne for de to fagavdelingene med kontorleder som sekretær. Det er avholdt ukentlige ledermøter som har behandlet plansaker, organisasjons- og utviklingsaker, fagsaker og en rekke løpende saker.

Personalledelse og personalansvar

Personalet

Årsverk, faste stillinger, engasjementer/ekstrahjelp, permisjoner og fravær

AAks har i 2009 disponert 28,5 årsverk inkl. ferie. Pga. bytte av personal- og lønssystem har det vært vanskelig å få fram fullstendige tall for sykefraværet i 2009. Tallene for 1. kvartal

viser imidlertid at sykefraværet utgjorde totalt 5,2 % av antall årsverk, derav 4,3 % med sykemelding og 0,9 % med egenmelding. Av det totale sykefraværet utgjør langtidsfravær 4,2 %. Egenmeldingen for hele 2009 har vært på 0,9%. AAks følger rutineene for sykefraværsoppfølging og benytter avtalen med Agder Arbeidsmiljø når det er behov for det. Agder Arbeidsmiljø har bidratt med hms-opplæring, deltatt og bistått i møter, gitt veiledning og informasjon. Medarbeidere har til sammen avvirket ca. 1,5 årsverk som fødselspermisjon. Vikarer er engasjert i til sammen 1,4 årsverk.

Tilsetninger, permisjoner, vikariater og opphør

Jens Høibø sluttet som kontorleder i november 2009.

Leif Tore Larsen sluttet som vaktmester i 2009.

Ragnhild Svaland sluttet som museumspedagog i juni 2009.

Kai Holm ble tilsatt som bestyrer av Lillesand by- og sjøfartsmuseum i januar 2009 og sluttet i stillingen 1. desember 2009.

Elen Lauvhjell ble tilsatt som museumspedagog i juni og har hatt fødselspermisjon fra juli 2009.

Monika K. Håland i fødselspermisjon fra og med 15. juli 2009.

Marianne Eldorhagen har hatt fødselspermisjon fra november 2009.

Kyrre Thorsnes har hatt fødselspermisjon fra oktober 2009.

Ingvild Velure har hatt fødselspermisjon fra november 2009.

Kristoffer Vadum har hatt utdanningspermisjon fra 1. mars 2009.

Stephan Christian Fiedler ble tilsatt i vikariat som arkivar fra 15. juni 2009.

Janne Rebecca Read ble tilsatt i vikariat med ansvar for fotoarkivar fra 1. august 2009.

Inge Reiersen Knudsen tilsatt i vikariat som koordinator fra oktober 2009.

Brita A. Flor tilsatt i vikariat som museumspedagog fra august 2009.

Personalet

Personaloppsettet følger organisasjonsstruktur etablert 1. november 2005, revidert pr. 1. april 2008.

<i>Navn</i>	<i>Stilling</i>	<i>%</i>	<i>Md.</i>	<i>Arbeidsområde</i>
Kjell-Olav Masdalen	direktør	100	12	Ledelse, administrasjon og utvikling. Regnskap og budsjett. Fagoppgaver og faglig støtte. Forskning og formidling.
Anne Tone Aanby	forskningsleder.	100	12	Planlegging, organisering, forskning og oppdrag.
Hilde L. Austarheim	konservator	100	12	Prosjektleder basisutstillingen Eydehavn. Utredninger og dokumentasjon.
Marianne Eldorhagen	koordinator	100	10	Prosjektleder og koordinator lokale museer.
Inge Reiersen Knudsen	koordinator	100	3	Vikar. Prosjektleder og koordinator lokale museer.
<i>Stab</i>				
Jens Høibø	kontorleder	100	11	Stabsledelse, leder faggruppe IKT.
Bodil Mortensen	sekretær	80	12	Resepsjon og sentralbord, merkantile oppgaver.
Edel Skjulestad	renholder	60	12	Renhold. Tilrettelegging ved møter og arrangementer.
Bjørg Hansen	renholder	60	12	Renhold. Tilrettelegging ved møter og arrangementer.

Leif Tore Larsen	vaktmester	40		Driftsoppgaver og løpende vedlikehold av bygninger og uteareal. Tilrettelegging og forarbeid utstillinger.
Trond R. Nilsen	snekker/håndv.	100	12	Driftsoppgaver og løpende vedlikehold av bygninger og uteareal. Tilrettelegging og forarbeid utstillinger.
Peder Brovoll	vaktmester	60	12	Driftsoppgaver og løpende vedlikehold av bygninger og uteareal. Tilrettelegging og forarbeid utstillinger.
Thomas Davey	Sivilarbeider	100	9	Oppgaver knyttet til fellesoppgaver, så som vaktmesteroppgaver, resepsjon o.l.
<i>Arkivavdelingen</i>				
Berit Stie	avd.leder	100	12	Leder arkivavdelingen. Ledergruppa. Veiledning, opplæring, arkivorganisering og arkivplanlegging.
Inge Manfred Bjørlin	rådg./arkivar	100	12	Stedfortreder. Saksbehandlings- og utredningsoppgaver. Veiledning og opplæring. Depotoppgaver.
Vidar Hauge	ikt-rådgiver	100	12	Ansvarlig IKT, ASTA. Elektronisk arkivdanning og depotoppgaver. Prosjektoppgaver.
Monika K Håland	rådg./arkivar	100	6	Saksbehandlings- og utredningsoppgaver. Veiledning og opplæring. Depotoppgaver.
Janne Rebecca Read	Råd/fotoarkivar	50	5	Vikar. Fotobevaring.
Kristoffer Vadum	rådg./arkivar	100	2	Saksbehandlings- og utredningsoppgaver. Veiledning og opplæring. Depotoppgaver.
Stephan Fiedler	rådg./arkivar	100	6	Vikar.
Ann Carol Endresen	sekretær	50	12	Publikumstjenester. Registreringsoppgaver. Sekretær oppgaver.
Jerry Arnoldsen Aas	registrator	25	11	Ordnings- og registreringsoppgaver.
Tore Knutsen	fotograf	100	12	Fotobevaring, fotoreproduksjon og fotoregistrering.
Ismail Rafieh	bokbinder	100	12	Innbinding og reparasjon av bøker og prt.
Kjell Knudsen	rådg./arkivar	70	12	Saksbehandlingsoppgaver. Ordning og katalogisering. Publikumstjenester.
Sigrid Marvik Mykland	rådg./arkivar	100	12	Saksbehandlings- og utredningsoppgaver. Veiledning og opplæring. Depotoppgaver.
Gaute Molaug	rådg./arkivar	100	12	Arkivformidling, saksbehandling og arkivordning
<i>Museums- og formidlingsavdelingen</i>				
Fie Skaar Trysnes	Nestleder, assisterende direktør	100	12	Leder museums- og formidlingsavd. Utrednings- og utviklingsoppgaver. Museumsfaglig ansvar. Formidling, utstilling og arrangementer. Stabsoppgaver.
Karl Ragnar Gjertsen	konservator	100	12	Katalogkonvertering. Ansvarlig for dokumentasjon, gjenstander og magasin. Sikkerhetsansvarlig.
Ingvild Velure	rådgiver	100	10	Registrering og katalogisering.

				Gjenstandsbehandling og utstillinger. Rådgivning.
Tanja Røskar Reed	kulturhistorisk konservator	100	12	Sikring og bevaring. Forebyggende konservering.
Per Harald Bai Stabel	utstillingskonsulent/formgiver	100	12	Utstillingsplanlegging, layout og produksjon. Digital bildebehandling. Rådgivning.
Kyrre Thorsnes	bibliotekar	100	9	Bibliotek, nettsted.
Kari Helene Kullerud	museumsped.	100	12	Formidling. Kontakt barnehager, skoler. Pedagogiske opplegg, kurs. Pressekontakt.
Ragnhild Svaland	museumsped.	100	6	Formidling. Kontakt barnehager, skoler. Pedagogiske opplegg, kurs. Pressekontakt.
Elen Lauvhjell	Museumsped.	100	1	Formidling. Kontakt barnehager, skoler. Pedagogiske opplegg, kurs. Pressekontakt.
Brita Amdahl Flor	Museumsped.	100	5	Vikar.
Lise Råna	rådg./arkivar	100	12	Saksbehandlingsoppgaver. Ordning og registrering. Publikumstjenester.
Gerda Siring	søndagsvakt	8	12	Søndagsvakt.
Dora Ryder Kjølens	søndagsvakt	8	12	Søndagsvakt.
Brita Amdahl Flor	sommerguide		1	
Marianne Olsen Javnes	sommerguide		4	Sommerguide og ekstrahjelp sentralbordet.
John Atle Stålesen	sommerguide		1	

Organisasjon, rammevilkår, kompetanse- og oppgaveutvikling

Rammevilkår

Prosjektering nybygg

Prosjekteringsarbeidene ble igangsatt i juni 2008 og har pågått i hele 2009.

Prosjekteringsgruppa består av Kjell Jensen og Per Norstrøm, Aust-Agder fylkeskommune, Geir Skjæveland, Arendal kommune, Kjell-Olav Masdalen. Fie Skaar Trysnes, Berit Stie og Jens Høibø, AAks. Geir Harnes, Agder Consult AS, er engasjert som prosjektleder.

Prosjekterende arkitekter er Div. A Arkitekter AS/David Chipperfield Architects Ltd. Oslo/London. Skisseprosjektet ble ferdigstilt og godkjent i mars og forprosjektet med prosjektrapport ferdigstilt og godkjent i august 2009. Prosjektarbeidet er deretter fulgt opp med et detaljeringsprosjekt, som avsluttes i mars 2010.

Intern er det organisert ei brukergruppe bestående av ledergruppa. I tillegg er det organisert dels faste arbeidsgrupper, dels ad-hoc grupper, som har arbeidet med ulike spørsmål knyttet til nybygget.

Prosjektgruppa har hatt en rekke møter med arkitekter og rådgivende konsulenter 1-2 ganger i måneden. Representanter fra prosjektgruppa/brukergruppa har også hatt møter med arkitektene i London og har hatt studietur til Sveits.

I forbindelse med prosjektet, har representanter fra Aust-Agder fylkeskommune og AAks hatt møte med administrativ og politisk ledelse i Kultur- og kirke departementet og med lederen av Stortingets kulturkomité. Aust-Agder fylkesting godkjente i desember forprosjektet og fattet vedtak om igangsetting av byggeprosjekt når statens bidrag til finansiering er på plass.

AAks har i forbindelse med byggeprosjektet inngått opsjonsavtale om leie av midlertidig lokaler på Stoa med Einar Johnsen.

Stiftelsene

Avviklingsstyrene har hatt to møter i 2009. Arbeidet har i hovedsak bestått i å dokumentere samlingene.

Kurs, seminar, utdanning o.a.:

Oversikt over kurser og seminarer:

- Seminar Maihaugen; Austarheim.
- Kulturminneåret: Digitalt fortalt i Oslo; Austarheim.
- DKS ABMu Oslo; Austarheim.
- Erfaringer og utfordringer, seminar arrangert av KKD i Oslo om arkiv, bibliotek og museum i forbindelse med Kulturløftet 2; Masdalen.
- Arbeidsseminar Båtbyggeriene på Moen; Masdalen.
- Jacob Aall 1814 - seminar ved Næs jernverksmuseum; Austarheim, Masdalen, Råna
- Agderseminaret på AAKs; Austarheim, Masdalen, Aanby, Eldorhagen, Bjørlin.
- NIKU-seminar om stedsutvikling, Oslo; Austarheim.
- ”Nätverkstreff i tidsresans metod”, Stockholm og Strängnäs; Kullerud og Velure.
- ”Rettighetsproblematikk”, Forskerforbundet, Oslo; Kullerud og Velure.
- Malraux seminar om museumsarkitektur, Arkitekturmuseet i Oslo; Reed.
- ”Reality versus virtuality”, Universitetet i Oslo; Reed.
- “Conservation: Ethical dilemmas and uncomfortable truths”, Royal Academy, London; Reed.
- ABM- konferansen 2009; Oslo, Reed, Marvik, Bjørlin.
- “Samlinger til begjær, samlinger til besvær”; Oslo, Reed.
- Fotokonferanse i regi av ABM-u; Knutsen.
- Digitale bilder i vest-Agder; Read, Knudsen.
- Formidlingskonferanse; Riksarkivet; Råna, Molaug.
- Nordiske arkivdager i Trondheim, seksjon for brukertjenester; Bjørlin, Marvik og Råna.
- 4. norske arkivmøte i Bergen; Knudsen, Håland.
- Kai-konferanse i Finnmark; Stie, Hauge, Marvik og Bjørlin.
- ”Asta 5”, Riksarkivet; Råna, Knudsen, Bjørlin, Fiedler, Molaug, Marvik.
- Noark5-seminar, Riksarkivet; Hauge, Bjørlin.
- Arkivarforeningens høstseminar; Bjørlin.
- Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuners videre opplæringskurs for medlemmer av Svenneprøvenemnda.

Internseminar/-opplæring:

- Internseminar om digitalisering og samhandling 26. november; alle.
- Opplæring i ePhorte, 2 dager; alle.
- HMS for ledere; Masdalen.
- HMS for verneombud; Molaug
- HMS-dag for hele institusjonen.

Fagbanken:

Fagbanken bidrar til faglig kunnskap og kontakt over avdelingsgrensene. Det presenteres prosjekter eller faste oppgaver det jobbes med, tilbakemeldinger fra kurs og konferanser o.l. I 2009 har følgende temaer vært presentert i fagbanken:

- Pakking av glass og porselen, eller: Knus og knas med Tanja og Ingvild.
- Nettbasert undervisningsopplegg rettet mot videregående skoler v/Gaute Molaug.

- Da Merdø ble museum v/Hilde L. Austarheim.
- Arkivdigitalisering - Hva, hvordan, hvorfor? v/Inge M. Bjørlin.
- Omvisning på Langsæ gård v/Karl Ragnar Gjertsen.
- Er det så nøye da? Kulturkriminalitet v/Tanja R. Reed.
- Bokprosjektet og andre undervisningsopplegg, v/Molaug, Bjørlin og Sigrid M. Marvik.
- Den nye utstillingen på Eydehavn Museet, v/Austarheim, Per Harald Stabel og Gjertsen.
- Næsarkivet, ordning og tilgjengelighet til Aall-jubileet 2014, v/Kjell Knudsen.

Foredrag:

Hilde L. Austarheim: "Folk og virksomhet i den gamle uthavna Merdø", på Kløckers hus som en del av Arendal kommunes program i Kulturminneåret.

Hilde L. Austarheim: "Kulturarven - hva er det? Humanetisk Forbund", Lyngørporten.

Hilde L. Austarheim: "Kvinnene på Merdø", Tromøy historielag.

Inge M. Bjørlin har holdt foredrag om innbyggerportal og sak/arkiv-system på kontaktkonferansen i Sogn og Fjordane.

Inge M. Bjørlin har holdt foredrag om forskning i kommunale arkiv på KAI-konferansen i Finnmark.

Karl Ragnar Gjertsen: Barbu kommunes historie, søndagsarr. på AAKs og for politikere i Arendal kommune.

Kjell-Olav Masdalen: Jacob Aall og sagaene: Sagaoversettelsen, et ledd i et folkeopplysnings- og gjenreisningsprogram? Jacob Aall-seminar ved Næs jernverksmuseum.

Kjell-Olav Masdalen: Erfaringer og utfordringer, seminar arrangert av KKD i Oslo om arkiv, bibliotek og museum i forbindelse med Kulturløftet 2.

Kjell-Olav Masdalen: Aust-Agder kulturhistoriske senter: Visjoner i en moderne tid. Arendal Rotary.

Anne Tone Aanby: Kjønnroller og likestilling. Historisk perspektiv. Agderseminaret 2009.

Anne Tone Aanby: Skipsbygging i Flosta. Flosta historielag.

Anne Tone Aanby: Lokale juletradisjoner. Holt bygdekvinnelag.

Anne Tone Aanby: Skipsbygging. Gjesteforelesning UiA, mastergrad historie.

Artikler:

Hilde L. Austarheim: Da Merdøgaard ble museum - ideologi, følelser og forhandlinger, i Aust-Agder-Arv 2009.

Hilde L. Austarheim: "Med megen agtelse". Fire brevskrivende kvinner på Merdøgaard 1870-1930, i Aust-Agder-Arv 2009.

Monika K. Håland: Arkivene som grunnlag for rettferdighet og demokrati, i Arkivråd 2009.

Kjell Knudsen: En husflidsskole til besvær, i årsskriftet til Selskapet Grimstad Bys vel.

Kjell Knudsen: Kappkjøring på fjorden, i Agderposten.

Kjell-Olav Masdalen: Nid - Nidelva - Nidardalen, i Aust-Agder-Arv 2009.

Kjell-Olav Masdalen: Presten og hans hus, i Åmli Kyrkje, Frå mellomalder til vår tid.

Kjell-Olav Masdalen: Agder - region og grenseland i et maktpolitisk og administrasjonshistorisk perspektiv, i Regionen. Historiske perspektiver, aktuelle utfordringer, Agderseminaret 2008.

Gaute Christian Molaug: På jakt etter Knut Hamsund i arkivet på Aust-Agder kulturhistoriske senter, i Aust-Agder-Arv 2009.

Kyrre Thorsnes: Hamsund i Aust-Agder kulturhistoriske senters boksamling, i Aust-Agder-Arv 2009.

Verv:

Inge M. Bjørlin er medlem av arkivarforeningens sentralstyre og nestleder i stipendutvalget. Han er sekretær i HIFO

Berit Stie er medlem av redaksjonsutvalget for fagbladet "Arkivråd", vararepresentant til LLPs styre og medlem av LLPs fagseksjon for kommunale arkiv.

Tore Knutsen er medlem av prøvenemnda for fotografer, gjelder Aust- og Vest-Agder samt Telemark.

Kari Kullerud er styremedlem i Seksjon for formidling i Norges Museumsforbund.

Marianne Eldorhagen har overtatt den oppgaven.

Anne Tone Aanby er medlem av Rådet for forskernettverk Agder og LLPs forskningspolitiske utvalg.

Kjell-Olav Masdalen er medlem av Rådet for forskernettverk Agder.

Konsolidering

1. Oppfølging og org. av samarbeidet lokale museer:

AAks har tilbudt drøftinger om og avtale om drifts- samarbeidsavtale med samtlige lokalmuseer i Aust-Agder utenfor Setesdalsregionen og Grimstad kommune. Risør Museum og Eydehavn Museum inngikk slik avtale med AAks i 2008. Birkenes Bygdemuseum, Lillesand by- og sjøfartsmuseum og Elvarheim museum har nå inngått driftsavtale med AAks og er fra 1. januar 2009 avdelinger tilknyttet AAks. Prosjektleder/ koordinator for lokalmuseene har hatt ansvaret for koordineringen og utviklingen av arbeidet ved de nå fem lokale museene tilknyttet AAks. Koordinator er bindeleddet mellom AAks og bestyrerne av de lokalt museene og sammen med bestyrerne bindeledd til de lokale museumsnemndene. Koordinator har direkte kontakt med museumsnemndene og lokalmuseenes eiere etter behov.

I 2009 har AAks jobbet med å forbedre og tilrettelegge administrative- og faglige rutiner ved avdelingene. Det er utarbeidet budsjett og virksomhetsplaner i samarbeid med bestyrere og museumsnemnder. AAks har prioritert samarbeid og dialog med museumsnemndene i planarbeidet. Utviklingsarbeid er utført i henhold til prioriterte tiltak i virksomhetsplanen og museumsnemndene har på ulike måter blitt involvert i dette arbeidet. Arbeidet er nærmere beskrevet i avdelingenes egne årsmeldinger. AAks har erfart at kommunikasjonen til lokale nemnder er krevende og viktig.

AAks har i tillegg til bestyrerstillingene brukt om lag 1,6 årsverk på arbeid med faglig utvikling og tilrettelegging/oppfølging av drift ved lokalmuseene. Bestyrerne har fått bistand og veiledning fra både arkivarer og pedagoger, samt innenfor gjenstandsbehandling. Det har vært holdt kurs i gjenstandshåndtering, og dessuten veiledning i klimamåling. Det har videre vært holdt kurs i Primus med oppfølging. Det har vært holdt en bestyrersamling.

AAks har tilbudt lokalmuseene nettverkssteder og dekket utgiftene til dette. Som ledd i arbeidet med å utvikle nettstedene arrangerte AAks et møte for bestyrere og museumsnemnder om nettsideproduksjon og muligheter ved formidling gjennom internett.

2. Utvikling av utstillinger nye avdelinger:

AAks største prosjekt i 2009 overfor de lokale museene har vært utvikling og ferdigstilling av basisutstillingen på Eydehavnmuseet. På de øvrige museene er det lagt ned arbeid i planlegging og opplæring av sommerutstillinger. På Elvarheim og i Risør er arbeidet i gang med planlegging av nye basisutstillinger i 2011/2012.

Jfr. for øvrig årsmeldingene fra de fem lokale museene.

Prosjekt og oppdragsvirksomhet

Basisutstilling Eydehavn museet

Idégruppe bestående av Jan Arild Andersen og Leif Svendsen (Eydehavn museet) og Hilde L. Austarheim, Marianne Eldorhagen og Kjell-Olav Masdalen (AAks), samt Harald Berntsen, har utviklet og fastsatt temavalget for utstillingen.

Arbeidet med ny basisutstilling for Eydehavnmuseet er organisert som et prosjekt med Hilde Austarheim som prosjektleder. Prosjektleder bistås i arbeidet av medarbeidere fra museumsavdelingen og stab. Prosjektstyret består av Kjell-Olav Masdalen, Fie Skaar Trysnes, Marianne Eldorhagen og Hilde Austarheim. Evaluering av arbeidet er foretatt av Austarheim.

Merdøgaard

Hilde Austarheim arbeider med et omfattende prosjekt der hun kartlegger historia knyttet til Merdøgaard, beboerne på Merdøgaard og Merdø generelt. Arbeidet medfører bl.a. bilde- og informasjonsinnsamling. Arbeidet har til nå resultert i artikler om Merdøgaard og Merdøgaards beboere, jfr. artikler skrevet av Austarheim. Prosjektet blir fulgt opp med nye temaer.

Planarbeid

Deltok i arbeidsgruppe for rullering av fylkeskommunens plan for strategisk kulturformidling i Aust-Agder.

Digitalt Fortalt

Arrangerte kurs i å legge inn tekst og bilder for museer, bibliotek og historielag i samarbeid med Aust-Agder bibliotek og kulturformidling, 13 deltakere, på Strømsbu vgs. skole, avd. Fløyheia 24. september.

Omvisninger

Austarheim har hatt omvisninger på Merdøgaard, sjøfartsutstillingen Contrari vind og utstillingen for landbruk og folkekunst.

Forskningsleder

Planlegging, forskning og samarbeid

Planlegging, kartlegging og organisering.

1. Planlegge institusjonens forskningsarbeid.

På grunn av sykemelding er en del av oppgavene til forskningsleder noe forskjøvet. Arbeid med forskningsplan er igangsatt og arbeidsgruppen består av Anne Tone Aanby (leder), Inge M. Bjørlin, Gaute Molaug, Hilde Austarheim og Karl Ragnar Gjertsen. Planen skal være ferdig, og styrebehandlet i 2010.

2. Kartlegging av forskningsarbeid.

Se innledende kommentar ovenfor.

3. Forskerforum AAks.

Ingen møter i 2009.

4.Faggruppe FOU.
Ingen møter i 2009.

5. Forskningsprosjekt ”Ta i bruk nybygg”.
Utsatt på grunn av at byggesaken er utsatt.

Forskningsprosjekt.

På grunn av permisjoner m.m. er det en del endringer i hht. virksomhetsplanen.

1. Skipsbåten, ikke gjennomført i 2009.
2. Eydehavn. Ikke aktuelt på det nåværende tidspunkt.
3. Da Merdøgaard ble museum. Fire kvinner. Ferdigstilt og publisert i Aust-Agder-Arv 2009.
4. Skipsbygging, påbegynt og fortsetter.
5. Skipsleia. Lagt på is.
6. Liber decretorum. Lagt på is, blant annet på grunn av permisjon.
7. Kjæmpestaden. Utsatt, permisjon.
8. Husk på Musæet. Under arbeid.
9. Hvor lå *Sciringes heal*. En historiografisk gjennomgang av forskernes syn på spørsmålet.

Det er publisert flere andre artikler av institusjonens ansatte i Aust-Agder-Arv, bl.a. om våre samlinger knyttet til Knut Hamsun, jfr. Hamsun-året 2009.

Samarbeid.

1. Videreutvikle samarbeid med andre fagmiljøer.
Jfr forskernettverk Agder. Forskningsleder er medlem av redaksjonen til ”Fortuna”, Næs Jernverksmuseum.
2. Forskernettverk Agder.
Det har vært avholdt fem møter. AAks var medarrangør og teknisk ansvarlig for arrangementet av ”Agderseminaret 2009”, som fant sted på Langsæ 16. og 17. oktober 2009. Tema for seminaret var: ”Sørlandsk kultur- mangfoldet og motsetningene”.
Forskningsleder har vært redaksjonsmedlem for seminarrapporten 2008.
3. Fremme forskning basert på institusjonens samlinger. Se kommentar innledningsvis.
4. Skagerraksamarbeidet.
5. Forskningsleder har deltatt på fire møter i LLPs forskningspolitiske utvalg.

Årbok/skriftserie. Agderseminaret.

1. Aust-Agder-Arv. Forskningsleder er redaktør og 2009-utgaven ble presentert i forbindelse med søndagsarrangementet den 29.november 2009.
2. Artikler Aust-Agder-Arv.
Redaksjonen har arbeidet tett sammen med forfatterne av artikler til 2009-utgaven. Også andre ved institusjonen har levert viktige bidrag og god hjelp i forbindelse med årboka. Jfr. oversikt over skrevne artikler.
3. Agderseminaret 2009.
Arrangert på Langsæ med ca. 60 deltakere og et spennende program i forbindelse med temaet: Sørlandsk kultur - mangfoldet og motsetningene.

Stab

Kontorledelse, administrative rutiner og IKT

1. Kontorledelse og kontorhold

Ressursen på sekretærsiden er fortsatt knapp (80 %), men det har vært en bedre dekning av sentralbord/resepsjon ved at renholder og sivilarbeider delvis har dekket opp den for manglende kapasitet. Det har imidlertid måttet gå på bekostning av andre oppgaver.

2. Utvikle fellestjenester og internkommunikasjon

Bruk av felleskalender og personlige kalendere fungerer bra og er et godt hjelpemiddel for intern samhandling. Fordeling av post via Ephorte (sak/arkiv-system) gjør også at saksbehandlingen går raskere og enklere. Nytt av systemet varierer nok likevel noe i forhold til den enkeltes behov og bruksfrekvens.

3. Ikt-programmet, Ikt-tjenestene

Driftsstabiliteten har vært rimelig bra og avtalen med IKT-Agder fungerer stort sett godt. Det kan likevel være behov for å gå igjennom driftsavtalen med IKT-Agder, bl.a. bør det ses på avtalen iforbindelse med sentral drifting av ASTA og PRIMUS.

4. Sak/arkiv-system.

Ephorte ble innført som sak/arkivsystem i mars 2007. Det begynner nå å bli godt innarbeidet. Fortsatt står det noe igjen før vi bruker det optimalt. Ny og oppdatert utgave av ephorte er installert i 2009. Stab og ephortegruppa har brukt mye tid på innføring og opplæring i bruk av systemet.

Personaladministrasjon, hms

1. Personalmøter

Det ble avholdt 7 personalmøter i 2007. I tillegg 4 orienteringsmøter. De viktigste sakene har vært: styresaker, nybygg, HMS/Inkluderende arbeidsliv, personlhandbok og kontoradministrative rutiner.

2. Arbeidsmiljøutvalg, verneombud, internkontroll, hms

Årsrapporten 2009 fra AMU

Om utvalget:

Nytt AMU ble konstituert 29.01.2009. Utvalget bestod av fire medlemmer:

For arbeidsgiver: Kjell-Olav Masdalen, direktør, og Jens Høyby, kontorleder.

For arbeidstager: Ragnhild Svaland, ansattes representant, og Gaute Chr. Molaug, vernombud
Både ansattes representant i AMU og vernombud ble avgjort ved valg i januar 2009. På møte 29.01.2009 ble Jens Høyby valgt til leder for ett år og Gaute Chr. Molaug valgt til nestleder for ett år. Leder har dobbeltstemme.

I løpet av året sa Ragnhild Svaland opp sin stilling, og vara Kyrre Thorsnes rykket opp som ansattes representant. Da Kyrre Thorsnes gikk ut i permisjon, ble Karl Ragnar Gjertsen valgt som ansattes representant. Da Jens Høyby sa opp sin stilling, gikk Fie Skaar Trysnes inn som midlertidig representant for ledelsen. Gaute Chr. Molaug overtok samtidig ledervervet i AMU.

Saker til behandling:

AMU har i løpet av 2009 hatt fire møter og hatt 29 saker til behandling. Sentrale saker som er behandlet i AMU i 2009er:

- Avtale om inkluderende arbeidsliv.
- Revisjon/oppdatering av personalhåndbok.
- Revisjon av HMS-systemet ved AAKs.
  - o Rutiner vedrørende sykefravær
  - o Rutiner vedrørende avvikshåndtering.
  - o Rutiner vedrørende varsling.
- Gjennomføring og oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelse for alle ansatte.
- Arrangering av HMS-dag for alle ansatte.

Personalhåndboka er oppdatert, særlig HMS-delen, og redigert slik at den er lettere tilgjengelig for alle ansatte.

3. Medarbeidersamtaler

Medarbeidersamtaler er gjennomført i løpet av 2. halvår 2009.

4. Personaltur

Det har vært arrangert sommerarrangement og årsavslutningsarrangement.

Hushold og vedlikehold driftsbygninger og uteareal

1. Hushold og tilrettelegging

Reinhold og vaktmesteroppgaver utføres løpende. Reinholderne legger ned et betydelig arbeid i forbindelse med tilrettelegging og gjennomføring av møter og arrangementer.

2. Løpende driftsoppgaver

Løpende driftsoppgaver er utført i henhold til intern plan (årshjulet).

3. Takettersyn og mindre utbedringer av anlegg

Ettersyn og mindre utbedringer er blitt utført etter behov.

4a. Vedlikehold driftsbygninger og uteareal

Vedlikehold av driftsbygninger og uteareal er løpende utført. Utearealene vedlikeholdes bl.a. ved hjelp av NAV-prosjekt.

4b. Vedlikehold av de antikvariske bygninger

- Angelstad: Drenering av tunområdet nesten ferdigstilt.
- Merdø: Det er utført tilstandsvurdering av bryggeanlegget av Sterk&Co. Vedlikeholdet på Merdø er gjennomført etter programmet; bl.a. ved maling av vinduer på hovedbygningen og maling av halvdelen av fasaden.
- Langsæ: Malingsarbeidene på hovedfasaden på våningshuset er ferdig, Deler av nordvestfløyen er malt og tunet er gruset opp.

5. Bistand til fagavdelingene

Stab yter bistand til fagavdelingene etter behov. I 2009 har dette særlig vært bistand til forarbeid og montering/demontering av skiftende utstillinger på Langsæ og ny basisutstilling på Eydehavn Museet.

V ÅRSMELDING LOKALE AVDELINGER

EYDEHAVN MUSEET

Eydehavn Museet er et arbeider- og industrimuseum. Museet har ved utgangen av 2009 vært konsolidert med Aust-Agder kulturhistoriske senter i 2 år. I løpet av denne perioden har det blitt innarbeidet rutiner ved museet og samarbeidet med museumsnemnda har utviklet seg godt. Aaks har ferdigstilt tiltak som har løftet Eydehavn Museet betydelig, samtidig som arbeidet har gitt oss bedre innsikt i behovene og tilstanden på museet.

Regnskap

Eydehavn Museet hadde i 2009 et budsjett på kr. 420.000,-. Dette innbefatter overføring fra AAKs, budsjetterte eksterne tilskudd, bruk av disposisjonsfond, kommunalt tilskudd og egeninntekter. Foreløpige tall for regnskapet i 2009 viser et merforbruk på 48.000 kr. Dette dekkes inn av tidligere års avsetninger. For øvrig henvises det til Eydehavn Museets regnskap for 2009.

Ressurser fra AAKs

AAks har brukt ca 2 årsverk på lokalmuseene i 2009. Av dette ble i overkant av 0,5 årsverk brukt på Eydehavn Museet i tillegg til koordinators arbeid. Årsaken til at det har blitt brukt så vidt mye ressurser på Eydehavn Museet er behovene i forbindelse med prosjektering og produksjon av den nye basisutstillingen.

Prioriterte tiltak for 2009

I 2009 var prioriterte tiltak å klargjøre utstillingslokalene og å ferdigstille prosjektering og produksjon av ny basisutstilling. Dette ble gjort våren og forsommeren 2009.

Utstillingen er en egenproduksjon av AAKs i nært samarbeid med museumsnemnda i Eydehavn. Det ble stipulert et personalbehov for planlegging og produksjon av basisutstillingen til å utgjøre 10 månedersverk. Det lokale museumsnemnda har bidratt i planleggingsfasen og har dessuten utført diverse praktisk arbeid i utstillingsrommene før den nye basisutstillingen ble satt opp.

Selv om planlegging og produksjon av ny basisutstilling var hovedprioritet i 2009 ble også andre tiltak gjennomført. Det ble blant annet installert dataloggere som måler innendørsklimaet ved museet og det ble laget plakater for museets åpningstider.

Formidling og publikumskontakt

Totalt hadde museet 1000 besøkende i 2009. 844 av de besøkende var voksne og 156 barn. 6 skoleklasser har besøkt museet i 2009. I løpet av sommerukene kom 450 besøkende til museet. Besøkstallene er nesten som forventet, men kunne ha vært bedre i og med at museet har fått ny basisutstilling.

Den nye utstillingen ble åpnet søndag 21. juni. Åpningstale på arrangementet var ved ordfører i Arendal Torill Rolstad Larsen i tillegg ble det holdt en tale fra AAKs ved Kjell Olav Masdalen. I forbindelse med åpningen ble det gitt en omvisning ved Hilde Austarheim og Karl Ragnar Gjertsen. Ca. 70 besøkende var til stede ved åpningen. Bestyrrermøte for de mindre museene tilknyttet AAKs ble gjennomført på Eydehavn Museet tirsdag 6. oktober. Det ble gitt en omvisning i den nye utstillingen som en del av programmet. Fagbanken ved AAKs besøkte Eydehavn Museet 24.11. for å se den nye utstillingen og for å høre om prosessen rundt arbeidet med den. Omvisning ved Hilde Austarheim, Karl Ragnar Gjertsen og Per Harald Bai Stabell. Risør museums styre og bestyrer var på besøk for å se den nye

basisutstillingen den 24.11. Guider var Hilde Austarheim, Per Harald Bai Stabell og Helle Lofstad.

I sommersesongen hadde museet åpent hver dag unntatt mandager. Åpningstiden var fra 12-17 på hverdagene og fra 12-16 i helgene. Sommersesongen var vellykket både med tanke på besøk og gjennomføring. Arrangementene var godt besøkt, guidene var fornøyd med den nye utstillingen i første etasje og har fått mange positive tilbakemeldinger fra publikum. I forkant av sesongen ble det trykt opp postkort som reklame for museet. Disse ble sendt til andre museer i regionen og til Turistkontoret.

Museet har vært omtalt i media nærmere 20 ganger i forbindelse med forskjellige arrangementer.

Ellers har museets hjemmeside vært benyttet til å formidle forhåndsomtaler og reportasjer om arrangementer ved museet.

Organisasjon, ledelse og utvikling

Eydehavn Museet er direkte underlagt direktøren. AAKs ved koordinator har utarbeidet budsjett og virksomhetsplan, gitt faglig rådgivning og gjennomført utviklingsprosjekter i henhold til virksomhetsplanen.

Museumsnemnda er en ressursgruppe for bestyreren og står ansvarlige for de fleste av arrangementene ved museet. Kommunikasjon mellom AAKs og museumsnemnd går hovedsakelig gjennom koordinator og museumsbestyrer, men det er også direkte kontakt mellom koordinator og nemnd.

Museumsbestyrer Helle Urfjell Lofstad er ansatt i 20 % -stilling. Sindre-Johann Abusland Svendsen, Thore Arne Kruse Danielsen og Alf Svendsen har vært ansatt som guider i sommersesongen.

Museumsbestyrer fordeler sin arbeidstid på henholdsvis administrative og organisatoriske rutiner og oppgaver knyttet til formidling. Mye av denne tiden går med til møtevirkosomhet. I tillegg til regulære oppgaver har bestyrer har også deltatt på en rekke kurs. Museumsbestyrer har også vært delaktig i planlegging og i noen tilfeller gjennomføring av arrangementer på museet.

Det ble ikke avviklet arrangementer på museet våren -09 på grunn av arbeidet med den nye utstillingen. Lokalene ble brukt til lagring av møbler og gjenstander. AAKs stod for arrangementet i tilknytning til åpningen av basisutstillingen, men med betydelig hjelp til planlegging og gjennomføring fra museumsnemnda. Deler av utgiftene til arrangementet ble dekket over AAKs´ hovedbudsjett.

6 arrangementer ble gjennom ført i regi av museumsnemnda. Dette var temakvelder og foredrag i tillegg til to konserter.

RISØR MUSEUM

Risør museum er et bymuseum med fokus på historiske elementer ved trehusbyen Risør. Museet har ved utgangen av 2009 vært konsolidert med Aust-Agder kulturhistoriske senter i 2 år. I løpet av denne perioden har rutiner blitt innarbeidet og samarbeidet med museumsnemnda utviklet seg godt. AAKs er i gang med tiltak som på sikt vil løfte Risør museum betydelig. Arbeidet med Risør museum har gitt AAKs bedre innsikt i behovene og tilstanden på museet.

Regnskap

Risør museum hadde i 2009 et budsjett på 315.000,-. Foreløpige tall i regnskapet fra 2009 viser et mindreforbruk. Hovedårsaken til dette er at kostnadene knyttet til aktiviteter har vært

lavere enn forventet. I tillegg ble kostnadene tilknyttet årets sommerutstillinger av praktiske hensyn belastet AAKs' hovedregnskap. Videre er forventete kostnader i tilknytning til gjenstandsregistreringen ikke blitt realisert i og med at nemnda ikke er ferdig med det nødvendige forarbeidet. Disse utgiftene vil påløpe når AAKs går i gang med registreringsarbeidet. En økt stillingsressurs for museumsbestyreren ville kunne skape mer aktivitet på avdelingen og bedre utnyttelse av de tiltakene AAKs iverksetter. For øvrig henvises det til Risør museums regnskap for 2009.

Ressurser fra AAKs

AAKs har brukt ca 2 årsverk på lokalmuseene i 2009. På grunn av at koordinators arbeidshverdag går med til de lokale museene generelt er det vanskelig å tallfeste konkret hvor mye tid som har vært brukt på de enkelte museene. Når det gjelder Risør brukte AAKs' museumsformidlere i overkant av 40 timer i forbindelse med de to utstillingene Villvin på museum og Tradisjon og design. Utstillingene var et samarbeidsprosjekt mellom AAKs og Villvin.

Prioriterte tiltak for 2009

Vandreutstilling Nabohandel over Skagerrak og utstillingen Tradisjon og design var prioriterte tiltak ved museet i 2009. Begge utstillingene stod i lokalene fra juni/juli til oktober.

Videre var måling av inneklimateet i museets lokaler et viktig tiltak i 2009. Dataloggere som måler og lagrer informasjon om klimaet ble hengt opp i lokalet i Urheia, i tillegg til i utstillingsrommet og bakrommet i Prestegata.

Det har vært ønskelig fra museets side å sette opp et nytt informasjonsskilt i forbindelse med krigsutstillingen i Urheia. Dette arbeidet ble begynt på AAKs høsten 2009.

AAKs vil foreta en registrering av gjenstandene til Risør museum i databasen Primus. Før dette kan begynne kreves det et forarbeid av museumsnemnda. I 2009 har nemnda sammen med bestyrer jobbet videre med å lage en oversikt av samtlige gjenstander som er i museets eie.

Formidling - og publikumskontakt

Museet hadde 1630 besøkende i 2009. Av disse var 1126 voksne og 504 barn. Dette var en økning på 412 besøk fra 2008. Det er grunn til å tro at de nye utstillingene bidro til å trekke flere besøkende.

Ut over de tidligere nevnte utstillingene ble ytterligere en utstilling om vrakhistorie med utlån fra AAKS satt opp i sommersesongen 2009.

Museet hadde i sommersesongen åpent tirsdag til søndag 12-16. Utenom sesongen holdt museet åpent på forespørsel.

Organisasjon, ledelse og utvikling

Risør museum er direkte underlagt direktøren. AAKs ved koordinatør har utarbeidet budsjett og virksomhetsplan til Risør museum. I tillegg er det gitt faglig rådgivning og gjennomført utviklingsprosjekter i henhold til virksomhetsplanen.

Museumsnemnda er en ressursgruppe for bestyreren og står ansvarlige for arrangementer ved museet. Kommunikasjon mellom AAKs og museumsnemnd går hovedsakelig gjennom koordinatør og museumsbestyrer, men det er også direkte kontakt mellom koordinatør og nemnd.

Bestyrer Karl-Erik Holmquist er ansatt i 20 % -stilling. I sommersesongen var Anne Mari Stien Grimsrud og Liv Anny Sæterdal ansatt som guider.

Bestyreren bruker sin arbeidstid på administrativt arbeid som oppfølging av regnskap, arbeid med hjemmesiden og koordinering av museets og nemndas aktiviteter.

AAks arrangerte i mars et todagers kurs for bestyrere og museumsnemnder i gjenstandsforståelse og behandling 'Gjenstandens liv fra A til Å'. Museumsbestyrer og leder for nemnda i Risør museum deltok på kurset.

ELVARHEIM MUSEUM

Elvarheim museum er et skogbruksmuseum i Åmli kommune. Museet ble konsolidert med AAks med virkning fra 1. januar 2009. Samarbeidet har i løpet av dette første året utviklet seg konstruktivt og godt. Det har vært viktig å få driften inn i nye former og å følge opp bestyreren med henhold til omleggingen. En viktig prioritering fra AAks sin side har vært å legge til rette for en faglig utvikling av museet.

Regnskap

Elvarheim museum hadde i 2009 et budsjett på 138.000 kr. Budsjettet innebefatter tilskudd fra kommune og fylkeskommune, billettinntekter og eget disposisjonsfond. Bestyrer lønnes ikke over museumsbudsjettet. Sommerutstillingen ble billigere enn forventet. Dette forklarer noe av mindreforbruket i regnskapet for 2009. For øvrig henvises det til Elvarheim museums regnskap for 2009.

Ressurser fra AAks

AAks har i 2009 brukt ca 2 årsverk på de lokale museene. Ressursene AAks har brukt på Elvarheim museum i denne perioden har i hovedsak vært knyttet til administrativ virksomhet. Særlig har koordinator brukt tid på møtevirksomhet knyttet til avklaring av ansvarsområder og endrede driftsrutiner med museumsnemnda. Dette har vært nødvendig for å finne frem til en god samarbeidsform.

Prioriterte tiltak 2009

Blant de prioriterte tiltakene ved Elvarheim museum i 2009 var befaring, utredning og tiltak etter at det ble påvist skadedyr i museets samlinger. AAks ved koordinator og kulturhistorisk konservator foretok to befaringer. Tiltak ble iverksatt av kulturhistorisk konservator og følges opp videre fra museumsnemnda og AAks.

Det er opprettet et eget nettsted for Elvarheim museum. Arbeidet med å fylle inn informasjon på sidene videreføres.

Formidlings og publikumskontakt

Totalt var det 2929 besøkende på museet i 2009. 1999 av de besøkende var barn og 930 voksne.

Alle 9. klasser i Aust Agder har besøkt museet i vår- og høstsemestret. Besøket gjøres i sammenheng med en omvisning på kraftstasjonen i Åmli og er et samarbeid med Agder Energi. I antall besøkende utgjorde skoleomvisningene 1321 elever og 103 lærer.

Elvarheim museum prosjekterte og produserte en sommerutstilling om lokalhistoriske kirke- og skoleforhold. Særlig Jorunn Kløvfjell og Bjørg Krog Kleivene i museumsnemnda la ned betydelig arbeid i sommerutstillingen. I sommersesongen hadde museet åpent fra 11 til 17 hver dag. Utenom sesongen har muset åpent ved forespørsel.

Organisasjon, ledelse og utvikling

Elvarheim museum er direkte underlagt direktøren. AAks ved koordinator har utarbeidet nye drifts- og faglige rutiner for Elvarheim museum. Videre er det utarbeidet budsjett og

virksomhetsplaner, gitt faglig rådgivning og iverksatt utviklingsprosjekter i henhold til virksomhetsplanen.

Museumsnemnda er en ressursgruppe for bestyrer og står ansvarlige for arrangementer ved museet. Kommunikasjon mellom AAKs og museumsnemnd går hovedsakelig gjennom koordinator og museumsbestyrer.

Museumsbestyrer Carolina Moland er ansatt i en fast 100 % -stilling i Åmli kommune som kulturkonsulent. 20 % av denne stillingen er som museumsbestyrer ved Elvarheim museum. AAKs har full styringsrett over disse 20 %, men har ikke arbeidsgiveransvar. Moland gikk ut i permisjon i juli 2009. Mariann Sletten tok over som hennes vikar. Odd Austarheim tok over vikariatet i desember 09 da Sletten gikk over i en annen stilling. Margit Drivenes Kløvfjell, Siri Nanz og Jonas Aslaksen var ansatt som sommerguider av AAKs i sommersesongen. Åmli kommune har tradisjon for å la skoleungdom få praksis ved museet sommerstid, noe de også hadde i 2009. Kommunen hadde da ansvaret for ungdommene.

Museumsbestyrers oppgaver er knyttet til administrative gjøremål ved museet i tillegg til oppfølgingen av de museumsfaglige tiltakene som iverksettes. Bestyrer har også det daglige ansvaret for utstillingen og har likeledes ansvaret for de sommeransatte.

AAks har i dette første året i konsolideringen brukt mye ressurser og tid på å legge om drift og jobbe frem tiltak ved Elvarheim museum. Vi har gjort erfaringer i 2009 i forhold til samarbeidet mellom oss som profesjonell institusjon og frivillige som vi vil bruke konstruktivt i videre samarbeid.

BIRKENES BYGDEMUSEUM

Birkenes bygdemuseum består i tillegg til Gården Grasham på Tveide og anlegget her, også av Myhre torvstrøfabrikk. Museet ble konsolidert med AAKs med virkning fra 1. januar 2009. Året har vært en læringsprosess der både AAKs og museumsnemnda har måtte tilpasse seg nye roller. Det har vært viktig å få driften inn i nye former, følge opp bestyreren med henhold til omleggingen og faglig utvikling av museet. Dette arbeidet er krevende for AAKs.

Regnskap

Driftsbudsjettet for 2009 var på 476.000 kr. Budsjettet innebærer overføringer fra stiftelsen, tilskudd fra kommune og fylkeskommune og inntekter fra billettsalg. Mindreforbruket i regnskapet skyldes i hovedsak at enkelte planlagte tiltak ble utsatt til 2010. Beløpet er satt av på disposisjonsfond. For øvrig henvises det til Birkenes museums regnskap for 2009.

Ressurser fra AAKs

AAks har brukt ca. 2 årsverk på arbeid med lokalmuseene i 2009. Ressursene AAKs har brukt på Birkenes museum i denne perioden har i hovedsak vært knyttet til administrativ virksomhet og planlegging av museumsfaglige tiltak. Særlig har koordinator brukt tid på møtevirksomhet knyttet til avklaring av ansvarsområder og endrede driftsrutiner. Dette har vært nødvendig for å finne frem til en god samarbeidsform.

Prioriterte tiltak 2009

En av hovedprioriteringene for Birkenes museum i 2009 har vært å gå over til registreringssystemet Primus. Dette har medført mye arbeid for bestyrer og opplæring og oppfølging fra AAKs. Arbeidet er nå godt i gang og videreføres i 2010.

Det er opprettet et eget nettsted for Birkenes bygdemuseum. Arbeidet med å fylle inn informasjon på sidene videreføres.

Formidlings -og publikumskontakt

Museet hadde i 2009 1229 besøkende. Av disse var 683 barn og 546 voksne.

I løpet av året har museet gjennomført fire større arrangementer. Sesongåpningen var søndag 28. juni på Torvstrøfabrikken. Her var det foredrag ved Karl Ragnar Gjertsen fra AAKs. Grashamdagen med rundt 500 besøkende, ble arrangert søndag 16. august som en del av Birkelandsdagene. Videre ble Kulturminnedagen markert som et fellesarrangement søndag 13. September. Arrangementet var et samarbeid mellom Kulturkontoret og museet. Årets siste arrangement var Jul på Grasham med ca 200 besøkende.

Det pedagogiske arbeidet har blitt utvidet og forbedret. I 2009 hadde museet 6 forskjellige pedagogiske opplegg.

Organisasjon, ledelse og utvikling

Birkenes bygdemuseum er direkte underlagt direktøren. AAKs ved koordinatør har utarbeidet nye drifts- og faglige rutiner for museet og utarbeidet budsjett og virksomhetsplan. Museumsnemnda er en ressursgruppe for bestyreren og står ansvarlige for de fleste arrangementer ved museet. Kommunikasjon mellom AAKs og museumsnemnd går hovedsakelig gjennom koordinatør og museumsbestyrer.

Museumsbestyrer Steven Carpenter er ansatt i 40 % -stilling. Bent Knudegaard og Hans Jørgen Fjeldskaar var ansatt som sommerguider av AAKs i sommersesongen. Museumsbestyrers oppgaver er knyttet til administrative gjøremål ved museet i tillegg til oppfølgingen av de museumsfaglige tiltakene som iverksettes. Bestyrer har også det daglige ansvaret for utstillingen og har likeledes ansvaret for de sommeransatte.

Museumsbestyreren har i oktober 2009 deltatt på to dagers kurs i bruk av Primus, det nye registreringsprogrammet for museumsgjenstander. Alle lokalmuseene i AAKs skal på sikt gå over til bruk av Primus. Dette er et ressurskrevende arbeid som må tas etappevis. AAKs har bekostet utgiftene forbundet med Primusomlegging. Oppfølgingen av arbeidet videreføres i 2010.

Ressurser og tid har i dette første året i konsolideringen gått med til å legge om drift og å jobbe frem tiltak. Vi har gjort erfaringer i 2009 i forhold til samarbeidet mellom oss som profesjonell institusjon og frivillige som vi vil bruke konstruktivt i videre samarbeid. Vi forventer at 2010 vil vise større resultater.

Både bestyrere og museumsnemnder ble invitert til to dagers kurs om gjenstandsrutiner og behandling. 5 av nemndas medlemmer deltok på kurset.

LILLESAND BY -OG SJØFARTSMUSEUM

Lillesand By- og sjøfartsmuseum er et bymuseum med utstillinger som viser borger- og håndverksmiljø fra 1800 -tallets Lillesand. Museet ble konsolidert med AAKs med virkning fra 1. januar 2009. Det har vært viktig å få driften inn i nye former og å følge opp bestyreren og museumsnemnda. Disse oppgavene har vært utfordrende og AAKs har lagt ned mye tid og ressurser i dette. AAKs bruker erfaringene fra dette året til å utvikle Lillesand By- og sjøfartsmuseum ytterligere.

Regnskap

Lillesand By- og sjøfartsmuseum hadde i 2009 et budsjett på 312.000 kr. Dette dekket lønn til bestyrer i 50 % stilling og sommeransatte omvisere, i tillegg til den generelle museumsdriften. Budsjetterte inntekter kom fra tilskudd fra kommune og fylkeskommune og egne billettinntekter. Mindreforbruket i regnskapet skyldes i stor grad et noe lavere aktivitetsnivå

enn forventet. Dette avsettes til disposisjonsfond. For øvrig henvises det til Lillesand By- og sjøfartsmuseums regnskap for 2009.

Ressurser fra AAKs

AAks har brukt ca. 2 årsverk på arbeid med lokalmuseene i 2009. AAKs har i løpet av året brukt mye ressurser på Lillesand By- og sjøfartsmuseum. Denne ressursbruken kan i hovedsak knyttes til administrative oppgaver. Først og fremst er det museumskoordinator, vikar for museumskoordinator og direktøren som har brukt av sin tid til dette.

Prioriterte tiltak 2009

Et av de prioriterte tiltakene for 2009 var vandreutstillingen Fra revolusjon til reform. Denne ble vist på Lillesand by- og sjøfartsmuseum fra juni til midten av oktober. Med utstillingen fulgte forslag til skoleopplegg.

Det er opprettet et eget nettsted for Lillesand by- og sjøfartsmuseum. Arbeidet med å fylle inn informasjon på sidene er i gang og vil videreføres.

Formidlings- og publikumskontakt

Lillesand By- og sjøfartsmuseum hadde i 2009 1402 besøkende. Av disse var 1010 voksne og 392 barn.

Museet hadde i 2009 tre utstillinger. Dette var Fra revolusjon til reform -utstillingen i annekset i Museumsbutikken i tillegg til Hummer og hummerfiske på sørlandskysten og Mat fra naturens spisskammers i Tollboden.

Museet hadde to arrangementer i løpet av året. I forbindelse med Høstmuseet 2009 ble det arrangert en vandretur langs Moelva til Lillesands første kraftverk. Turen ble holdt i samarbeid med Lillesand og vestre Moland historielag. Det ble også arrangert en omvisning i Utstillingen Mat fra naturen i forbindelse med Kulturminnedagen 2009.

Organisasjon, ledelse og utvikling

Lillesand By- og sjøfartsmuseum er direkte underlagt direktøren. AAKs ved koordinator har utarbeidet nye drift- og faglige rutiner for lokalmuseene. Videre er det utarbeidet budsjett og virksomhetsplan og gitt faglig rådgivning og iverksatt utviklingsprosjekter i henhold til virksomhetsplan. Museumsnemnda er en ressursgruppe for bestyrelsen og er ansvarlige for de fleste arrangementer ved museet. Kommunikasjon mellom AAKs og museumsnemnd går hovedsakelig gjennom koordinator og museumsbestyrer.

Museumsbestyrer Kai Arild Holm ble ansatt i 50 % -stilling ved overgangen til konsolideringen og begynte i stillingen i januar. Han valgte å si opp sin stilling, med virkning fra 15. desember 2009. Stillingen ble lyst ut og ny bestyrer er tilsatt fra mai 2010.

Museumsbestyrers oppgaver er knyttet til administrative gjøremål ved museet i tillegg til oppfølgingen av de museumsfaglige tiltakene som iverksettes. Bestyrer har også det daglige ansvaret for utstillingen og har likeledes ansvaret for de sommeransatte. Maria Uldahl, Eirik Ausland Rossen og Halvard Huldt-Nystrøm var ansatt som sommerguider av AAKs i sommersesongen.

I løpet av dette første året i konsolideringen har vi ikke oppnådd de ønskete resultater når det gjelder drift og museumsfaglig utvikling ved Lillesand By- og sjøfartsmuseum. På grunn av forskjellig syn på konsolideringsavtalens innhold og museumsdriften generelt oppstod det en vanskelig situasjon hvor museumsnemnda til slutt valgte å trekke seg samtidig med at museumsbestyrer valgte å si opp sin stilling. Mye ressurser har vært brukt på å håndtere denne situasjonen i stedet for at AAKs har kunnet fokusere på drift og utvikling. Vi har imidlertid gjort erfaringer i 2009 i forhold til både drift, utvikling av museet og kommunikasjon som vi vil bruke konstruktivt i videre samarbeid om museumsdriften i

Lillesand. Samtidig har også det økonomiske aspektet vært en klar utfordring. Inntektsgrunnlaget var for lavt til å kunne drive museet på en måte som AAs kunne være fornøyd med. På bakgrunn av dette har kommunen økt sitt tilskudd for 2010 og de kommende år. Det opprettes nå en ny nemnd og AAs har ansatt en ny bestyrer som begynner i mai 2010.